

สง. 133

๗-๕๕ ๕

๗.๕

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียดละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑
โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี

ปริญาพนธ์
ของ
กรองแก้ว ฐานุสนธิ์

- ๘ เม.ธ. ๒๕๓๖

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176770

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปัญหานี้พร้อม
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

..... *chon a* ประธาน

..... *chon a* ประธาน

..... *Sam Prasongkorn* กรรมการ

..... *Sam Prasongkorn* กรรมการ

..... *Sanit Pongpiset* กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ณองพรณ เกศพิทักษ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา
ประवालพฤกษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนช่วยเหลือในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ใน
การทำเป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้ง 2 เป็นอย่างสูง มา
 ณ ที่นี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ วิชาเอกการแนะแนวทุกท่าน ที่ช่วยเป็นกำลังใจในการเรียน
ให้แก่นักและกันตลอดมา และขอขอบคุณอาจารย์อรุณี มั่นใจ โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทดลองเป็นอย่างดี

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่และพี่ ๆ ที่คอยเป็นกำลังใจ
และสนับสนุนด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

กรองแก้ว สานุสนธิ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม	7
ความหมายของคำว่ากลุ่ม	7
ความหมายของคำว่ากิจกรรมกลุ่ม	9
จุดมุ่งหมายทั่วไปของกิจกรรมกลุ่ม	9
ขนาดและประเภทของกลุ่ม	11
ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม	13
ผลของสมาชิกที่ได้เข้าร่วมกลุ่ม	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม	16
งานวิจัยในประเทศ	16
งานวิจัยในต่างประเทศ	18
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ	19
ความสำคัญของการเสียสละ	19
ความหมายของความเสียสละ	20

	เกณฑ์การวัดความเสียหายที่ใช้ในการทดลอง	22
	สมมติฐานในการวิจัย	22
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	23
	ประชากร	23
	กลุ่มตัวอย่าง	23
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	23
	การดำเนินการทดลอง	29
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	30
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	32
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	33
	การวิเคราะห์ข้อมูล	33
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	34
5	สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ	42
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	42
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	42
	ขอทดลองเบื้องต้น	42
	วิธีดำเนินการวิจัย	42
	เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	43
	การดำเนินการทดลอง	43
	สรุปผลการค้นคว้า	44
	อภิปรายผล	44

บทที่	หน้า
ข้อเสนอแนะ	46
ข้อเสนอแนะทั่วไป	46
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	46
บรรณานุกรม	48
ภาคผนวก	54

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง	34
2	เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มทดลองก่อนและหลัง การฝึกกิจกรรมกลุ่ม	36
3	เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง การได้รับข้อเสนอแนะ	38
4	เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ภายหลังการทดลอง	40

ภูมิหลัง

ปัจจุบันการพัฒนาทรัพยากรบุคคลในระดับเยาวชน เป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว ซึ่งมุ่งหวังให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ทั้งของรัฐและของเอกชน รวมทั้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันพัฒนาเยาวชน พร้อมทั้งร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทั่วถึง (สัมพันธ ทองสมิคร 2527 : 30 - 31) นอกจากนี้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 ได้ระบุถึงการพัฒนากำลังคนไว้ว่า "สภาพสังคมในปัจจุบัน ชี้ให้เห็นความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและคุณธรรมของบุคคลทั่วไปในสังคมได้อย่างชัดเจน นโยบายการพัฒนากำลังคนของประเทศไทย ในช่วงเวลาที่ผ่านมา มุ่งพัฒนาคนร่างกาย และสติปัญญาอย่างมาก แต่ยังขาดการสร้างเสริมคุณธรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาจิตใจ จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ดังปรากฏในปัจจุบัน... ให้ถือเป็นหน้าที่ของทุกคนในการช่วยกันพัฒนาจิตใจ และให้ดำเนินการต่อไป..." (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 216 - 222)

สำหรับการพัฒนาเยาวชน ควรจะต้องพัฒนาทั้งในด้านคุณภาพและคุณธรรม ในด้านคุณภาพคือจะต้องพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ ความฉลาด มีสุขภาพที่สมบูรณ์ ส่วนในด้านคุณธรรมนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาเยาวชนให้ยึดมั่นในหลักของศาสนา มีความขยันหมั่นเพียร อุดม ซื่อสัตย์สุจริต และรู้จักเสียสละ (อ้างจากสมเดช มุ่งเมือง 2527 : 51) นอกจากนี้คุณธรรมที่ทางหลักศาสนาได้กำหนดไว้สำหรับประชาชนทั่วไป คือ ขรวาสธรรม เป็นธรรมที่ควรปลูกฝัง และส่งเสริมให้เกิดขึ้น ประกอบด้วย สัจจะ (การรักษาสัจจะ) ทมะ (การรู้จักขมใจตนเอง) ขันติ (ความอดทน) และจาคะ (ความเสียสละ) นับว่าเป็นคุณธรรมที่ควร

ปลูกฝังให้เกิดขึ้นในเยาวชนในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับคุณธรรม 4 ประการ ของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันที่ทรงพระราชทานแก่วงชนชาวไทย เมื่อวันที่ 5 เมษายน 2525 ไว้ดังนี้

“ประการแรกคือ การรักษาความดี ความจริงใจต่อตนเองที่จะ
ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สองคือ การรู้จักข่มใจในตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติ
ปฏิบัติอยู่ในความดีความสัตย์นั้น

ประการที่สามคือ การอดทน ออกดั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติ
ล่วงความดีสุจริต ไม่ว่าจะเป็นอย่างเหตุประการใด ๆ

ประการที่สี่คือ การรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละ
ประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมทั้ง 4 ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้
เจริญงอกงามขึ้นโดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความ
ร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปได้ดังประสงค์”

นอกจากนี้การพัฒนาคุณธรรม เป็นจุดมุ่งหมายประการหนึ่งของโครงการแผ่นดิน
ธรรม แผ่นดินทอง ที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งพระเทพวิสุทธิเมธี
(พุทธทาสภิกขุ) ได้กล่าวว่าเป็นโครงการที่เหมาะสมอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ
สำหรับโครงการแผ่นดินธรรมนั้น เป็นเรื่องของการพัฒนาจิตใจ ส่วนโครงการแผ่นดิน
ทองเป็นเรื่องของการพัฒนาทางกายหรือวัตถุ แต่อย่างไรก็ตามกายและใจเป็นของคู่กัน
จะแยกจากกันไม่ได้ การพัฒนาแผ่นดินจึงต้องพัฒนาทั้งกายและใจควบคู่กัน (อ้างจาก
สมพร เทพสิทธา 2527 : 5)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาที่
สำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างและพัฒนาเยาวชน ฉะนั้นจึงควรที่จะมีการส่งเสริมให้เด็ก
และเยาวชนได้มีการพัฒนาทางด้านคุณธรรม โดยเฉพาะด้านความเสียสละ เพราะ

นอกจากความเสียสละจะเป็นส่วนหนึ่งของฆราวาสธรรมและคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แล้วยังถือเป็นข้อควรปฏิบัติหนึ่งในหมวดอริยทรัพย์ ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคิยสูตรของพระไตรปิฎกเล่มที่ 11 กรมการศาสนา 2515 : 253) และนอกจากนี้ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ (นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ 2521 : 24) ยังกล่าวว่าสภาพสังคมทั่วไปในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาความต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสาเหตุหรือปัญหานั้นส่วนหนึ่งเกิดจากความเห็นแก่ตัวของบุคคล การไม่รู้จักเสียสละ และขาดคุณธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่ง ธ.ธรรมศรี (ธ.ธรรมศรี 2513 : 93) ได้กล่าวถึงเรื่องความเสียสละไว้ว่า เป็นการชำระจิตใจให้มีเมตตาปราณี และมีจิตใจไม่กระต้างมุ่งให้ผู้อื่นได้คล้ายทุกข์ตามควรแก่ฐานะ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องผูกใจไว้อีกส่วนหนึ่งด้วย

สำหรับการพัฒนาคุณธรรมให้แก่บุคคลนั้น ปรีชา วิทโค (ปรีชา วิทโค 2527 : 12) ได้เสนอแนวความคิดว่า ควรให้บุคคลได้ทำกิจกรรมที่จะต้องให้คิดและตัดสินใจด้วยความคิดและเหตุผลของตนเอง นอกจากนี้พัชรี เอี่ยมทัศน (พัชรี เอี่ยมทัศน 2518 : 14) ได้กล่าวไว้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ สำหรับในวงการศึกษาไทย กิจกรรมกลุ่มได้ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาจริยธรรมเป็นส่วนมาก

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละของเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวมกเหล็กวิทยา อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวมกเหล็กวิทยา อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี โดยเปรียบเทียบความเสียสละของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม

2. เพื่อเปรียบเทียบความเสี่ยสละของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับข้อ
สนเทศเกี่ยวกับความเสี่ยสละ

3. เพื่อเปรียบเทียบความเสี่ยสละของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่ม
และนักเรียนที่ได้รับข้อสนเทศเกี่ยวกับความเสี่ยสละ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นแนวทางต่อครูอาจารย์ ครูแนะแนวและ
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชนในการนำกิจกรรมกลุ่มไปช่วยพัฒนาคุณธรรม ค่าน
ความเสี่ยสละของเด็กหรือเยาวชน และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านอื่น ๆ
อีกต่อไป

ขอทดลองเบื้องต้น

ช่วงระยะเวลาในการทดลองการใช้กิจกรรมกลุ่มนี้ จะช่วยพัฒนาความเสี่ยสละ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา
อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ประจำปีการศึกษา 2528 จำนวน 203 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มของนักเรียนที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจาก
ประชากร จำนวน 24 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีการพัฒนาความเสี่ยสละ 2 วิธีคือ

3.1.1 กิจกรรมกลุ่ม

3.1.2 การให้ข้อสนเทศ

- 3.2 ตัวแปรตาม คือ ความเสียสละ
4. ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลอง
- 4.1 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม จำนวน 17 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมเวลา 6 สัปดาห์
- 4.2 ระยะเวลาและจำนวนครั้งในการให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที รวมเวลา 4 สัปดาห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกด้วยกัน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ตลอดจนร่วมแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย
2. ความเสียสละ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่น หรือสังคม ได้แก่ การสละกำลังกาย การสละทรัพย์สินสิ่งของ การสละสติปัญญา การสละเวลา และการสละความสุขสบาย
 - 2.1 การสละกำลังกาย หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการใช้แรงกายของตน เพื่อช่วยเหลือ หรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม เช่น ช่วยผู้อื่นยกของ ฯลฯ
 - 2.2 การสละทรัพย์สินสิ่งของ หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการให้ทรัพย์สิน หรือสิ่งของของตนที่มีอยู่ เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม เช่น การให้เงินหรือสิ่งของแก่ผู้อื่น ฯลฯ
 - 2.3 การสละสติปัญญา หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการคิดหรือช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวม เช่น ช่วยอธิบายสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ ฯลฯ

2.4 การสละเวลา หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการให้เวลาของตนเพื่อช่วยเหลือ หรือทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น หรือสังคม เช่น การให้เวลาที่จะต้องทำงานของตนเองไปช่วยเหลือผู้อื่น ฯลฯ

2.5 การสละความสุขสบาย หมายถึง ความคิดความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการให้ความสุขสบายส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม เช่น การสละที่นั่งบนรถเมล์ให้แก่ผู้อื่น ฯลฯ

3. การให้ขอสนทนาศี หมายถึง การให้ขอมูลเกี่ยวกับความเสียสละ โดยพิมพ์แล้วอัคร์สำเนาแจกให้สมาชิกอ่าน และถ้าสมาชิกไม่เข้าใจหรือมีข้อสงสัยเปิดโอกาสให้สมาชิกซักถาม

4. กลุ่มทดลอง หมายถึง กลุ่มที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม

5. กลุ่มควบคุม หมายถึง กลุ่มที่ได้รับขอสนทนาศีเกี่ยวกับความเสียสละ

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา

2528 ของโรงเรียนวมกเหล็กวิทยา อำเภอวมกเหล็ก จังหวัดสระบุรี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มและกิจกรรมกลุ่ม

ความหมายของคำว่า "กลุ่ม"

คำว่ากลุ่ม (Group) ได้มีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมายดังต่อไปนี้
กัลลี (Gully, 1960 : 62) กล่าวว่า กลุ่มมีความหมายลึกซึ้งกว่าการ
ที่บุคคลจะมาอยู่ร่วมกันเฉย ๆ แต่กลุ่มจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 3 ประการคือ

1. มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องสนองความต้องการของ
สมาชิกแต่ละคนด้วย

2. ผลของการทำงานจะเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม

3. มีการสื่อสารทางวาจา (Verbal Communication) หรือมีความ
สัมพันธ์ระหว่างสมาชิกโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง

เคมป์ (Kemp, 1964 : 24 - 29) ได้อ้างถึง กิบ (Gibb) ซึ่ง
ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้หลายลักษณะเช่นกัน ดังนี้

1. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันในที่แห่งใดแห่งหนึ่ง
โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เช่น คนยืนคอยรถเมล์ คนมุ่งคู่อับติเหตุ เป็นต้น

2. กลุ่มไม่จำเป็นต้องอยู่ที่ใดที่หนึ่งโดยเฉพาะด้วยกัน แต่มีสัญลักษณ์ที่แสดงว่า
เป็นพวกเดียวกัน เช่น การที่คนมีศาสนา ภาษา สถาบัน เกี่ยวกัน กลุ่มนี้จะมีลักษณะเป็น
พวกพ้อง

3. กลุ่มประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกัน ณ ที่แห่งใดแห่งหนึ่ง
มีปฏิสัมพันธ์กัน มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน มีความพอใจ มีการ
ยอมรับ และให้ความเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่ง
ของกลุ่ม มีความรู้สึกปลอดภัยเมื่ออยู่ในกลุ่ม

ลอสเซอร์ (Loeser. 1957 : 5 - 19) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลุ่มไว้ดังนี้

1. มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม
2. มีความมุ่งหมายร่วมกัน
3. มีความสัมพันธ์กันในเชิงหน้าที่
4. มีอำนาจที่จะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความสมัครใจ
5. มีความสามารถที่จะกำหนดทิศทางของกลุ่มได้

จากความหมายของกลุ่ม ดังกล่าวข้างต้นนี้ สอดคล้องกับของจำเนียร ชวงโชติ และคนอื่น ๆ ที่ได้ร่วมกันให้ความหมายของกลุ่มว่า (จำเนียร ชวงโชติ และคนอื่น ๆ

2521 : 4 - 6)

1. กลุ่มจะต้องเกิดจากบุคคลอย่างน้อยที่สุด 2 คน มาประกอบกัน
2. กลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กัน หมายความว่า ทั้งกลุ่มและบุคคลจะแยกกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีปฏิริยาโต้ตอบกัน ทั้งทางด้านความคิด กิริยาท่าทาง การกระทำหรือคำพูด

3. มีความสนใจร่วมกัน เพื่อสมาชิกจะได้รับประโยชน์ร่วมกัน

4. มีแบบแผนต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุจุดมุ่งหมายจึงต้องมีการกำหนดหน้าที่ แยกความรับผิดชอบและระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นแนวทางให้สมาชิกปฏิบัติ

นอกจากนี้ ทองเวียน อมรัชกุล ได้กล่าวถึงความหมายของกลุ่มไว้ว่า

(ทองเวียน อมรัชกุล 2520 : 4) กลุ่มคือการทำงานที่เอากันบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปรวมกัน อยู่ก็ถือเป็นกลุ่มได้ ถ้าสมาชิกนั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและมีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของกลุ่ม

จากความหมายของกลุ่มที่มีผู้ให้คำจำกัดความแตกต่างกันออกไปดังกล่าวก่อนหน้านี้ พอจะสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง การรวมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการยอมรับและเข้าใจกัน ได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน และมีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ความหมายของกิจกรรมกลุ่ม (Group Work)

ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

แฮโรลด์ (Herrold. 1952 : 492 - 504) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลมีโอกาสรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาหรือกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน

เมตตา จินดารักษ์ (เมตตา จินดารักษ์ 2525 : 5) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ว่า หมายถึง การกระทำร่วมกันเพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนจะร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ และร่วมกันวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มซึ่งเกิดขึ้น ตลอดจนแสดงความคิดเห็นและกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนั้น

นอกจากนี้ นิภา วิจิตรศิริ (นิภา วิจิตรศิริ 2525 : 20) ได้กล่าวถึงเรื่องกิจกรรมกลุ่มว่า เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยส่วนรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดการพัฒนาในตัวบุคคล และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

จากความหมายของกิจกรรมกลุ่มดังกล่าวข้างต้นนี้พอสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มหมายถึง การกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรม และวิเคราะห์พฤติกรรมของสมาชิกด้วยกัน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะนั้น ตลอดจนรวมแสดงความคิดเห็น และกล่าวถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย

จุดมุ่งหมายทั่วไปของกิจกรรมกลุ่ม

คมเพชร ฉัตรศุภกุล (คมเพชร ฉัตรศุภกุล 2522 : 96 - 98) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อนำไปพัฒนามุคผลและกลุ่ม พอสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจในตนเองอย่างถูกต้อง
2. เพื่อสร้างความเข้าใจในบุคคลอื่น
3. เพื่อสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกันของสมาชิก

นอกจากนี้ แทรกซ์เลอร์ และนอร์ธ ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของกิจกรรมกลุ่มไว้ ดังนี้ (ทองเรียน อมรัชกุล 2520 : 5 - 6 อ้างอิงมาจาก Traxler and North.)

1. เพื่อให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลที่ยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัยหรือในโรงเรียน โดยการจัดโครงการ ประชุมนิเทศนักเรียนใหม่ หรือนำไปจัดในรูปของการแนะแนวได้ตลอดปี

2. เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากประสบการณ์ที่ได้รับในหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการศึกษา เฝ้าเรียน การใช้ห้องสมุด การศึกษาในโอกาสต่าง ๆ หรือเรื่องส่วนตัวที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน

3. เพื่อเป็นรากฐานในการที่จะนำไปสู่การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล เพราะทำให้นักเรียนคุ้นเคยกับครูแนะแนว ในขณะที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4. เพื่อการปรับตัว การบำบัดรักษา และความเจริญงอกงามของบุคคลในกลุ่ม นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการแก้ไขเรื่องส่วนตัวได้ เช่น การปรับปรุงบุคลิกภาพ การพัฒนาทักษะหรืออื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งจุดมุ่งหมายนี้คล้ายคลึงกับของ เบนเนทท์ (Bennett. 1963 : 8 - 9) ที่ได้สรุปจุดมุ่งหมายโดยทั่วไปของกิจกรรมกลุ่มไว้ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้สมาชิกของกลุ่ม ได้เรียนรู้ทางด้านการศึกษา อาชีพ สังคม และส่วนตัว จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น การได้มีโอกาสศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นกลุ่ม ซึ่งอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคมได้

2. ก่อให้เกิดผลทางการบำบัดรักษา จากการที่ได้มีโอกาสปลดปล่อยความตึงเครียดทางอารมณ์ ได้มีความเข้าใจ และไขข้อคิดในปัญหาต่าง ๆ ของบุคคลมากขึ้น รวมทั้งศึกษาปัญหาของคนที่คล้ายคลึงกันในบรรยากาศที่อ่อนโยน ผ่อนตาม และนำมาแก้ไขปรับปรุงบุคลิกภาพ และวิถีทางชีวิตของเรา กลุ่มเปิดโอกาสให้เราได้วินิจฉัยตนเองและผู้อื่น

3. ช่วยให้ผู้บุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายของการแนะแนวอย่างประหยัด และอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากจุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บุคคลมีโอกาสที่จะปรับปรุง แก้ไข พัฒนา บุคลิกภาพ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนยังสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองและผู้อื่นด้วย

ขนาดและประเภทของกลุ่ม

สำหรับขนาดของกลุ่มนั้น ได้มีผู้รู้และนักจิตวิทยาหลายท่านให้ความคิดเห็นแตกต่างกันออกไปดังนี้

เยวพา เตะอะคุปต์ (เยวพา เตะอะคุปต์ 2517 : 34) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มว่า ขนาดของกลุ่มที่จะช่วยให้การทำงานหรือการเรียนการสอนประสบผลดี ควรเป็นกลุ่มขนาดเล็ก ซึ่งมีขนาดประมาณ 5 - 15 คน ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับ จำเนียร ชวงโรติ และคนอื่น ๆ (จำเนียร ชวงโรติ และคนอื่น ๆ 2521 : 5) ได้กล่าวว่า ในวงการศึกษานักจิตวิทยามักจะศึกษากลุ่มขนาดเล็กมีสมาชิกไม่เกิน 15 คน เพราะเห็นความสัมพันธ์ได้อย่างใกล้ชิด และในด้านการเรียนรู้ ก็จะมีการเรียนรู้ที่ได้ผลดีกว่ากลุ่มขนาดใหญ่

สำหรับในต่างประเทศได้มีผู้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับขนาดของกลุ่มไว้คล้ายคลึงกับของไทยเช่นกัน คือ วัตสัน (Watson) และแฮร์ (Hare) (Deighton. 1971 : 225) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า กลุ่มย่อยควรมีขนาดไม่ใหญ่นัก จำนวนสมาชิกควรจะมี 5 คน เป็นอย่างน้อย และอาจมีจำนวน 12 - 15 คนได้ อย่างไรก็ตามควรจะแบ่งกลุ่มย่อย เพื่อให้มีขนาดเหมาะสม และสมาชิกจะได้มีส่วนร่วมทุกคน ส่วน ชอร์ (Shaw. 1971 : 4) กล่าวถึงเรื่องกลุ่มย่อยว่า ควรมีสมาชิก 10 คนเป็นอย่างมาก แต่ถ้าสมาชิก 30 คนขึ้นไปจะจัดเป็นกลุ่มใหญ่ แต่กลุ่มใหญ่ก็สามารถแบ่งเป็นกลุ่มย่อยได้ ชอร์ มีความเห็นว่า จำนวนสมาชิกไม่ได้เป็นปัญหาสำคัญในการทำงานของสมาชิก แต่จะเป็นปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์ และความร่วมมือของสมาชิก

อย่างไรก็ตามในเรื่องขนาดของกลุ่มนี้ ส่วนหนึ่งน่าจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือประเภทของกลุ่ม ซึ่ง นิภา วิจิตรศิริ (นิภา วิจิตรศิริ 2525 : 18 - 20) ได้แบ่งประเภทของกลุ่มไว้ดังนี้

1. กลุ่มฝึกอบรม (T. Group or Training Group) กลุ่มชนิดนี้ จะเน้นให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสที่จะตระหนักถึงความรู้ดีที่เป็นอยู่ และการสร้างทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสื่อสารในคำความหมาย ซึ่งจะทำให้สมาชิกสามารถดำเนินบทบาทของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. กลุ่มฝึกอบรมความไวในการรับรู้ (Sensitivity Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นการฝึกพัฒนาทักษะในการเรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น เช่น การรับรู้ความรู้สึกนึกคิด เหตุผล ทั้งที่เป็นของตนเองและผู้อื่น เชื่อกันว่าการฝึกการรับรู้นี้ จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ขอมรับตนเอง ปรับปรุงตนเอง รวมทั้งเข้าใจความรู้สึก และพฤติกรรมของผู้อื่น
3. กลุ่มฝึกอบรมทักษะพื้นฐาน (BST - Group or Basic Skill Training Group) กลุ่มชนิดนี้บางครั้งเรียกว่า กลุ่มฝึกอบรมเพื่อมนุษย์สัมพันธ์ (Training Human Relations Laboratory) เป็นการสร้างสมาชิกในกลุ่มให้มีทักษะเบื้องต้นในด้านมนุษยสัมพันธ์ และสามารถพัฒนานำเอาทักษะนั้นไปใช้ได้
4. กลุ่มฝึกฝนทดลอง (Laboratory Training Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นโครงการสำหรับสมาชิกที่อยู่ประจำ โดยมุ่งจะก่อให้เกิดประสบการณ์ เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจ และทักษะของการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพิ่มความสามารถในการวิเคราะห์พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่ม
5. กลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Group) กลุ่มชนิดนี้เป็นกลุ่มที่เน้นความเจริญงอกงามส่วนบุคคล ช่วยให้ผู้คลั่งงูจักตนเอง รู้จักสภาพความเป็นจริงของตนเอง อันจะช่วยให้เขาได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างเปิดเผย และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี
6. กลุ่มทนทาน (Marathon Group) กลุ่มชนิดนี้ มักจะมีการพบกันหลายช่วงเวลาติดต่อกันไป โดยใช้เวลามากกว่า 12 ชั่วโมงในแต่ละครั้ง จากการพบปะติดต่อกัน

กันหลาย ๆ ครั้งนี้จะทำให้สมาชิกในกลุ่มได้พบและศึกษาความคิดของตนเองและผู้อื่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ที่ดำเนินตามแบบแผนในการปฏิสัมพันธ์กัน ความขัดแย้งมีอคติต่อกัน และมีความกลมเกลียวสามัคคีกัน

7. การให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เป็นการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่ปกติให้มีการยอมรับปัญหาต่าง ๆ ของตนเอง และพยายามแก้ไขปัญหานั้นเสียก่อนที่จะกลายเป็นปัญหารุนแรง นอกจากนี้ยังจะช่วยให้ผู้ที่มิมีปัญหา เรียนรู้ที่จะนำความคิดทั่วไปจากกลุ่มประยุกต์เข้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

8. กลุ่มจิตบำบัดรักษา (Group Psychotherapy) เป็นรูปหนึ่งของการแก้ไขโดยการพบปะพูดคุยกันในกลุ่มเล็ก ๆ ระหว่างคนไข้ และผู้ให้การบำบัดรักษาติดต่อกันไปเป็นระยะเวลายาวนาน โดยมีความมุ่งหมายที่จะให้สมาชิกในกลุ่มเกิดการหยิ่งเห็น และเข้าใจสาเหตุของการเกิดปัญหาทางสังคม อารมณ์และจิตใจ รวมทั้งมีความสามารถที่จะลดหรือแก้ปัญหาคงกล่าวมาข้างต้นได้

9. กิจกรรมกลุ่ม (Group Work) เป็นการนำเอาประสบการณ์มาวางแผนและแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการในสมาชิกแต่ละคน และการเปลี่ยนแปลงของกลุ่มโดยรวม ประสบการณ์ในกลุ่มจะทำให้เกิดพัฒนาการในตัวบุคคลทุกคน และกลุ่มก็จะดำเนินไปด้วยความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย นอกจากนี้การทำกิจกรรมกลุ่มนั้นจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ เรื่องความต้องการของบุคคลอื่น และทักษะในการแสดงออกถึงความเข้าใจดังกล่าวแล้วในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการจัดแต่ละครั้งด้วย

ลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่ม

ลำดับขั้นการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เยาวพา เตชะคุปต์ ได้แบ่งลำดับขั้นการเรียนรู้ไว้เป็น 4 ระยะ คือ (เยาวพา เตชะคุปต์ 2517 :

1. ระยะเวลาที่มีส่วนร่วม เป็นระยะที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมหรือคิดค้นแสวงหา สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมจะเป็นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน คือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางร่างกาย ได้แก่ การที่ผู้เรียนลงมือกระทำ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงออกทางกาย วาจา ในการสื่อความหมายกับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ คือ ความรู้สึก และอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้น ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะนำไปสู่การรับรู้ แนวคิด และการเรียนรู้ ทางด้านเนื้อหาเป็นอย่างดี และช่วยให้ผู้เรียนได้สามารถจดจำเนื้อหาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมอง คือ การที่ผู้เรียนเกิดการเห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และสร้างแนวความคิด จากสิ่งที่ได้รู้นั้น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดและเหตุผลในการพิจารณา ไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์ และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคม คือ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และเกิดผลดีอีกด้วย

2. ระยะเวลาวิเคราะห์ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ ที่หลังจากที่ลงมือกระทำกิจกรรม จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวาง สามารถประเมิน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียน รู้จักตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะเวลาสรุปและประยุกต์หลักการ เป็นระยะที่ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตน ค้นพบ แนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง ซึ่งผู้เรียนสามารถนำหลักการนั้นไปประยุกต์ใช้ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำให้ 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการตัดสินใจ และประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะประเมินผล โดยผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และของกลุ่ม จากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชม ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม

จากลำดับขั้นของกระบวนการกลุ่มที่ เยาวพา เศรษฐบุตร ได้กล่าวข้างต้นนี้ สอดคล้องกับ คมเพชร ฉัตรศุภกุล (คมเพชร ฉัตรศุภกุล 2522 : 23) ที่ได้กล่าวถึง ระยะพัฒนาของกลุ่มว่า เมื่อสมาชิกเริ่มเข้ากลุ่ม อาจพบว่าพฤติกรรมที่แสดงออกในกลุ่ม นั้น มีความแตกต่างจากที่เข้ากลุ่มได้เป็นเวลานานแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าการที่จะทำให้กลุ่ม เป็นกลุ่มที่สมบูรณ์นั้น จะต้องอาศัยเวลาในการพัฒนา กลุ่ม ดังนั้นมักจะพบว่า กลุ่มจะต้อง ผ่านระยะต่าง ๆ 4 ระยะ คือ

1. ระยะที่บุคคลแต่ละคนมีการแข่งขัน และมีศูนย์กลางอยู่ที่ตนเอง
2. ระยะของความขัดแย้งและความคับข้องใจ
3. ระยะกลุ่มมีความสามัคคี
4. ระยะที่มีผลงานและยึดกลุ่มเป็นศูนย์กลาง

ผลของการที่สมาชิกได้เข้าร่วมกลุ่ม

โรเจอร์ส (Rogers, 1970 : 121 - 122) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยของ กิบ (Gibb) ที่พบว่า วิธีการกลุ่มจะให้ผลส่งเสริมสร้างสรรคทางค่าน จิตวิทยา มาก กล่าวคือ จะมีการเปลี่ยนแปลงทางค่านการรับรู้ ทางความรู้สึก มีการตระหนัก ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนเปิดเผยความรู้สึก มีความจริงใจ และเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลงทางความสามารถในการควบคุมความรู้สึกต่าง ๆ ของตนเอง มีการแสดงพฤติกรรมที่ตรงกับความรู้สึกของตน มีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจ หมายถึง การเข้าใจในตนเอง (Self-Actualization) การรู้จักตัดสินใจ

ด้วยตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติทั้งต่อตนเองและผู้อื่น หมายความว่า บุคคลจะยอมรับตนเองพัฒนาในเรื่องคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง และมีความมั่นใจยิ่งขึ้น ในด้านทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น ได้แก่ การให้อ่านาจอคนอยลง มีการยอมรับผู้อื่นมากขึ้น ลดการตั้งสอและควบคุมผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น และมีความรู้สึกพึ่งพากันและกัน (Interdependence) เชื่อในความสามารถของบุคคล มีการแก้ปัญหาโดยการทำงานเป็นกลุ่มและเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม

นอกจากนี้ พัทนี วรกวิน (พัชนี วรกวิน 2522 : 149 - 150) ได้กล่าวถึง ผลของการจัดกลุ่มหรือกิจกรรมกลุ่มไวหลายด้านที่สอดคล้องกับของ กิบ (Gibb) คือ ผลในด้านทัศนคติต่อตนเอง การได้เข้าร่วมกลุ่มนั้น เป็นการแสดงถึงการยอมรับจากกลุ่ม ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ ความอบอุ่นใจ และรู้สึกว่าตนเองนั้นมีคุณค่า ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และในการเข้าร่วมกลุ่มนั้น จะต้องมีสัมพันธภาพซึ่งกันและกัน มีการกระหว่ารวมกัน ซึ่งเป็นโอกาสให้ได้ทำความเข้าใจตนเอง และสมาชิกอื่นในกลุ่ม พยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตน ทำให้มีมโนภาพแห่งตนดีขึ้น และยังมีผลต่อทัศนคติต่อผู้อื่น ยอมรับฟังเหตุผลความคิดเห็น เคารพในสิทธิหน้าที่ของกันและกัน ซึ่งจะมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการทำงานของกลุ่ม หากได้รับการยอมรับจากสมาชิก รู้สึกว่าสมาชิกในกลุ่มหวังดีต่อตน สมาชิกแต่ละคนมีทัศนคติที่ดีต่อกัน ก็จะทำให้เกิดความสามัคคีขึ้น และเมื่อลงมือทำงานก็จะได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่ม

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะเป็นการนำกิจกรรมกลุ่มมาเป็นสื่อ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ (ลักขณา ธรรมไพโรจน์ 2524 : 85) ได้ทำการทดลองใช้วิธีการกลุ่มสัมพันธ์เพื่อปรับพฤติกรรมกล้าแสดงออก โดยศึกษาแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 จำนวน 40 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่า นักเรียน

ในกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาบุคคลจากการไม่กล้าแสดงออกให้กลายเป็นคนกล้าแสดงมากขึ้น นอกจากนี้กิจกรรมกลุ่มยังช่วยพัฒนามโนภาพแห่งตนให้สูงขึ้นด้วย คือ ช่วยให้แต่ละคนรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และมีทัศนคติต่อตนเองดีขึ้น ซึ่งปรากฏจากการศึกษาของ มันทนา อังตระกูล (มันทนา อังตระกูล 2524 : 44) ได้ทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 24 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่ม 8 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ส่วนกลุ่มควบคุมได้เรียนรู้จากการสอนปกติโดยไม่ใช้กิจกรรมกลุ่ม ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีมโนภาพแห่งตน แตกต่างจากนักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงให้เห็นว่ากิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนได้ และรัตน รัตน์ประสพโชค (รัตน รัตน์ประสพโชค 2524 : 41 - 42) ก็ได้ทำการศึกษากการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่มโดยศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เช่นกัน ผลการทดลองปรากฏว่า กิจกรรมกลุ่มมีผลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียน และการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการฝึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกด้วย

นอกจากนี้ ลัดดาวรรณ ฃ ระนอง (ลัดดาวรรณ ฃ ระนอง 2525 : 52) ได้ทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการทดลองพบว่า หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีพัฒนาการด้านความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางวินัยในตนเองสูงขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งการทดลองนี้สอดคล้องกับผลการทดลองของ เมตตา จินดารักษ์ (เมตตา จินดารักษ์ 2525 : 41) ซึ่งได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดลองปรากฏว่า ความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนมีความ

สามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่มมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ นิตยา เชียงทอง (นิตยา เชียงทอง 2526 : 42) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเอง กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีการยอมรับตนเองสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยในต่างประเทศ

เทรปปา และไฟริค (Treppa and Frike. 1972 : 466 - 468) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการฝึกความไวในการรับรู้ที่มีต่อความเข้าใจในตนเองโดยใช้กลุ่มทดลอง 11 คน และกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการฝึก 11 คน พบว่ากลุ่มที่ได้รับการฝึกมีการเปลี่ยนแปลงความเข้าใจในตนเองไปในทางที่ดีขึ้นในด้านการควบคุมตนเอง คุณค่าของการมีชีวิตรอยู่ การนับถือตนเอง การยอมรับตนเอง ความเข้าใจในความเป็นมนุษย์และความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และความคิดเกี่ยวกับงานในอนาคต ซึ่งผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาผลการใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อพัฒนาความเข้าใจในตนเองของนักศึกษาของ เคอร์ชมิคท์ (Durschmidt. 1978 : 3953-A) ซึ่งเขาให้กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกลุ่มการสัมมนาที่เปิดโอกาสให้แต่ละบุคคลได้แสดงศักยภาพที่แท้จริงของตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีการยอมรับตนเอง (Self-Acceptance) ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และแมคเคลเลอร์ (Mc.Kellar. 1977 : 4045-A) ได้ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาระดับวิทยาลัย จำนวน 69 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกกับกลุ่มทดลอง 5 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใดๆ ทั้งสิ้น ผลปรากฏว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการฝึกกลุ่มทดลอง มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ นอกจากนี้ นักศึกษาในกลุ่มทดลองยังมีทัศนคติตนเองว่าเป็นคนกล้าแสดงออกมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเอง และต้องการเข้าร่วมกลุ่มมากขึ้นด้วย

ผลการทดลองที่กล่าวข้างต้นนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ เล็กซ์ (Lex, 1973 : 6093-A) ที่ได้ทำการทดลองสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในกลุ่มทดลอง และสอนแบบเก่าในกลุ่มควบคุม ผลการทดลองก่อนสอนและหลังสอนพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่ก็พบว่าสมาชิกของกลุ่มทดลองมีความพอใจในประสบการณ์ที่ได้รับยินดีร่วมกิจกรรม และอยากเรียนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์อีก

จากผลงานวิจัยของทั้งในและต่างประเทศจะเห็นได้ว่า กิจกรรมกลุ่มน่าจะช่วยพัฒนาคุณธรรมด้านความเสียสละของเด็กและเยาวชนได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเสียสละ

ความสำคัญของการเสียสละ

สภาพสังคมทั่วไปในปัจจุบัน กำลังประสบกับปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุหรือรากฐานของปัญหานั้นส่วนหนึ่ง เกิดจากความเห็นแก่ตัวของบุคคล การไม่รู้จักเสียสละ และขาดคุณธรรมด้านต่าง ๆ ข. ธรรมศรี (ข. ธรรมศรี 2513 : 93) ยังได้กล่าวถึงเรื่องความเสียสละไว้ว่าให้รู้จักเสียสละในเมื่อควรเสียสละ ให้รู้จักช่วยเหลือสงเคราะห์แก่กันตามโอกาสอันควร ไม่เห็นแก่ตัวเกินไป อันเป็นการชำระจิตใจให้มีเมตตาปราณี และมีจิตใจไม่กระด้าง มุ่งให้ผู้อื่นคลายทุกข์ทรมานได้ตามควรแก่ฐานะ นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องผูกใจไว้อีกส่วนหนึ่งด้วย

พระเทพวิมลโมลี (พระเทพวิมลโมลี 2528 : 42 - 44) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของคุณธรรมด้านความเสียสละไว้ดังนี้ ธรรมาคคนเราที่อยู่ในสังคมจะต้องรู้จักเป็นคนเสียสละในคราวที่ควรเสียสละ จะต้องเป็นคนรู้จักสละให้บันดิ่งของ ๆ ตนแก่คนที่ควรรับ ซึ่งเป็นการแสดงน้ำใจ เพื่อผูกมิตรไมตรี เพราะมีคำพังเพยว่า "บริวารมาเพราะน้ำใจมี บริวารหนีเพราะน้ำใจจืด บริวารหมดเพราะน้ำใจแห้ง" และได้กล่าวถึงการเสียสละอารมณ์ไว้ว่าเป็นการชำระล้างมลทินในจิตใจของเราให้สะอาดปลอดโปร่ง

แจ่มใส ทำให้เกิดความสุขใจในชีวิตประจำวัน การเสียดละอาภรณ์ขุ่นของหมองใจ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับคนที่ใช้ชีวิตเกือกกดัวอยู่กับความสับสนวุ่นวายของ โลกตลอดเวลา ถ้าเก็บอาภรณ์ขุ่นของไว้มาก ๆ จะทำให้จิตใจคนเราหย่อนสมรรถภาพ เสียดคุณภาพของความเป็นคนดี ดังคำพังเพยว่า

“คนใจดี	ทำให้กลายเป็น	คนใจดำ
คนใจสูง	”	คนใจต่ำ
คนใจงาม	”	คนใจง่าย
คนไว้ใจได้	”	คนโอเล
คนมีเสน่ห์	”	คนน่ารัง
คนพูดน่าฟัง	”	คนพูดไม่เข้าหูคน”

ความหมายของความเสียดละ

ความเสียดละ เป็นคุณธรรมที่ตรงกับหลักธรรมทางพุทธศาสตร์ในเรื่อง "จาคะ" ซึ่งปรากฏอยู่ในหมวดคณราวาสธรรม 4 ประการ คือ (พระศรีวิสุทธิโมลี 2514 : 94)

1. สัจจะ คือ สัตย์ซื่อต่อกัน
2. ทมะ คือ รั้งจักขุมจิตของตน
3. ขันติ คือ อคทน
4. จาคะ คือ สละให้ปันสิ่งของ ๆ ตนแก่คนที่ควรให้ปัน

นอกจากนี้ "จาคะ" ยังเป็นธรรมที่ปรากฏอยู่ในอริยฐานธรรม ซึ่งตามหลักศาสนา คือธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ 4 ประการ คือ (พระศรีวิสุทธิโมลี 2514 : 100)

1. ปัญญา คือ รอบรู้สิ่งที่ควรรู้
2. สัจจะ คือ ความจริงใจ คือ ประพฤติสิ่งใดก็ให้ได้จริง
3. จาคะ คือ สละสิ่งที่เป็นอย่างที่แท้จริงแก่ความจริงใจ
4. อุปลมะ คือ สงบใจแก่สิ่งที่เป็นอย่างที่แท้จริงแก่ความสงบ

ตามพจนานุกรมพุทธศาสตร์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2518 : 84) ได้บัญญัติไว้ว่า คำว่า "จาคะ" หมายถึง ความมีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือ เกื้อกูล สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว หรืออีกนัยหนึ่ง คือ สละสิ่งอันเคยชินที่เคยยึดถือไว้ และสิ่งทั้งหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ เริ่มจากสละอามิส จนถึงสละกิเลส

ส่วน พ.อ.ปิ่น มุกทุกันต์ (ปิ่น มุกทุกันต์ 2515 : 9) ได้กล่าวถึงการเสียสละไว้ว่า หมายถึง ความศรัทธาใจหรือศรัทธากรรมสิทธิ์ของตน ศักดิ์ศรัทธาเสียสละ ความเสียสละมี 2 นัย คือ สละวัตถุ และสละอารมณ์ สละวัตถุ หมายถึง สละทรัพย์สินสิ่งของ ๆ ตน เพื่อประโยชน์แก่คนอื่น สละอารมณ์หมายถึง เป็นคนรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นข้าศึกต่อความสงบทางใจ ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับ พระเทพวิมลโมลี (พระเทพวิมลโมลี 2518 : 42) ที่เขียนเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความเสียสละไว้ว่า "จาคะ" ความเสียสละ หมายถึง การศรัทธาใจ ไม่ห่วงใยในสิ่งของนั้น ๆ และการละทิ้งสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อความจริงใจ คือการละทิ้งอารมณ์ที่มารบกวนใจ ทำให้เสียความจริงใจ จาคะ ความเสียสละมี 2 ลักษณะ คือ

1. เสียสละวัตถุ หมายถึง การเสียสละวัตถุสิ่งของต่าง ๆ
2. เสียสละอารมณ์ หมายถึง การปลดปล่อยอารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนาที่เกิด

จากการกระทำล่วงเกินของคนอื่น

นอกจากนี้ท่านพุทธทาสภิกขุ (พุทธทาสภิกขุ 2526 : 96) ยังได้กล่าวถึงคุณธรรมด้านความเสียสละว่าไม่ใช่เรื่องให้ทาน ไม่ใช่เรื่องกุศลสงเคราะห์ ที่แท้จริงคือ การสละสิ่งที่ไม่ควรมี ในตัวของเรานอกไป อะไรทุกอย่างที่เป็นการเห็นแก่ตัวต้องสละออกไป

จากความหมายที่กล่าวมาดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า ความเสียสละสำหรับท่าการวิจัยในครั้งนี้ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการสละหรือให้ผลประโยชน์ส่วนตน เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม

เกณฑ์การวัดความเสียหายที่ใช้ในการทดลอง

เนื่องจากความเสียหายเป็นนามธรรม และเป็นคุณค่าที่ได้จากการประเมินจึงเป็นการยากที่จะประเมินให้ได้มาตรฐานเดียวกัน เพราะแต่ละบุคคลอาจจะประเมินค่าความดีของพฤติกรรมในสถานการณ์เดียวกันแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์การวัดความเสียหายสำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ

ขั้นที่ 1 ระดับพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้ตนเองโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่นหรือสังคม

ขั้นที่ 2 ระดับพฤติกรรมที่ไม่ทำให้บุคคลอื่นหรือสังคมเดือดร้อน

ขั้นที่ 3 ระดับพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนจะมีความเสียหายสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนจะมีความเสียหายสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียหาย
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจะมีความเสียหายสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียหาย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2528 โรงเรียนวมกเหล็กวิทยา อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี จำนวน 203 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่ได้จากประชากร จำนวน 24 คน โดยมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่างดังนี้คือ

1. ให้นักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมด ตอบแบบวัดความเสียหายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. นำแบบวัดความเสียหายทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนตามที่กำหนดไว้
3. เรียงลำดับคะแนนที่ได้จากสูงลงมาหาค่า นำนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P_{25}) มาจับคู่ คนที่มีคะแนนใกล้เคียงกันแล้วสุ่มอย่างง่ายมา 12 คู่ เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

1. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม มีลำดับขั้นในการสร้างดังต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความเสียหาย และกิจกรรมกลุ่ม จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย

1.2 สร้างโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการวิจัย

1.3 นำกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบในเรื่องความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมาย กิจกรรม วิธีดำเนินการ และการประเมินผล

1.4 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับเด็กที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องในค่านวิธีดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาที่ใช้

1.5 นำโปรแกรมที่ทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เวลา
1	- ทำความรู้จักระหว่างสมาชิก -ชี้แจงรายละเอียดระเบียบต่าง ๆ เช่น จุดประสงค์ บทบาทหน้าที่ ประโยชน์	-แนะนำชื่อ -ปฐมนิเทศ	50 นาที
2	-สร้างความคุ้นเคย -สร้างบรรยากาศเป็นกันเองภายในกลุ่ม	-ซิม-แซม-ซัง -จะเอ้	50 นาที
3	-สร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของกลุ่ม -สร้างการยอมรับระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	-สำเร็จเพราะใคร	50 นาที
4	-รู้ความหมาย ทำความเข้าใจกับคำว่า "เสียสละ" -ให้รู้ถึงประโยชน์ของการเสียสละ	-"เสียสละ" ใน ความคิดของฉันทัน -"เสียสละ" ใน ความคิดของกลุ่ม	50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เวลา
5	-สร้างเสริมความมีน้ำใจไม่เอาเปรียบผู้อื่น และการสละทรัพย์สิน	-"ประโยชน์ของการเสียสละ" -แดกแซ็ค	50 นาที
6 - 7	-สร้างเสริมการสละสิ่งของ	-เกม ต่อให้ยาว -เกม สละตัวอักษร	50 นาที 50 นาที
8 - 9	-สร้างเสริมการสละกำลังกาย	-นิทานเรื่องช่วยกันสร้างสะพาน -เกม แย่งไข่	50 นาที 50 นาที
10-11	-สร้างเสริมการสละความคิดและสติปัญญา	-เกม ช่วยเพื่อนคิด -เกม แข่งเขียน กระดาน	50 นาที 50 นาที
12-13	-สร้างเสริมการสละเวลา	-เกม ถัดนั้นเป็นไอ -นิทานเรื่องโชคดีของออ	50 นาที 50 นาที
14-15	-สร้างเสริมการสละความสุขสบาย	-แสดงละครเรื่องหางหนูหาย -เกม เก็บเหรียญ	50 นาที 50 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม	เวลา
16	- สร้างเสริมการตระหนักรู้ ส่วนตน	- ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ "จะทำอะไรดี"	50 นาที
17	- เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดง ทัศนคติของตนเองที่มีต่อการ เสียดุล - สรุป	- สมาชิกทุกคนแสดงทัศนะ ของตนเกี่ยวกับการเสียดุล - สรุปอภิปรายถึงสิ่งที่ได้รับ จากการเข้ากลุ่มครั้งนี้ - ชี้นำประธานอาหารร่วมกัน	1 ชม. 30 นาที

2. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาข้อมูลเกี่ยวกับความเสียดุลด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมายของความเสียดุลในการทำวิจัยครั้งนี้มาสร้างเป็นโปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ
ดังต่อไปนี้

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เวลา
1	ปฐมนิเทศ - บอกจุดประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะ - วิธีการให้ข้อเสนอแนะ	30 นาที

ครั้งที่	จุดมุ่งหมาย	เวลา
2	- สร้างความคุ้นเคย เปิดเผย เป็นกันเองในหมู่สมาชิก	30 นาที
3	- สร้างความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม - การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม	30 นาที
4	- รู้ความหมายของคำว่า "เสียสละ" - รู้ถึงประโยชน์ของการ เสียสละ	30 นาที
5	- สร้างความมีน้ำใจ, เห็นอกเห็นใจ, ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	30 นาที
6	- สร้างเสริมการสละกำลังทรัพย์สินของ - สร้างเสริมการสละกำลังกาย	30 นาที
7	- สร้างเสริมการสละกำลังความคิดและสติปัญญา - สร้างเสริมการสละเวลา	30 นาที
8	- สร้างเสริมการสละความสุขสบาย - สร้างเสริมการสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม	30 นาที

3. แบบวัดความเสียสละ

แบบวัดความเสียสละ มีลักษณะเป็นปรนัยแบบสามตัวเลือก ประกอบด้วยข้อความเกี่ยวกับความเสียสละด้านการสละกำลังกาย การสละทรัพย์สินของ การสละสติปัญญา การสละเวลา และการสละความสุขสบาย คำนวณ 6 ข้อ รวม 30 ข้อ ซึ่งมีลำดับชั้นในการสร้างต่อไปนี้

3.1 นำแบบสอบถามปลายเปิด ไปสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมาย และลักษณะพฤติกรรมของความเสียสละ

3.2 ศึกษาข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับความเสียสละ และจากคำถาม ปลายเปิดที่ได้มาร่วมกันสร้างนิยาม และกำหนดพฤติกรรมของความเสียสละ

3.3 นำนิยามและพฤติกรรมของความเสียสละที่ตั้งขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ

3.4 สร้างแบบวัดความเสียสละ จากนิยามและพฤติกรรมด้านความ เสียสละที่ได้จากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด โดยเปิดข้อความของแบบวัดเป็น สถานการณ์ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และครอบคลุมระดับพฤติกรรมที่กำหนด สำหรับ พฤติกรรมที่กำหนดนั้นได้แบ่งตัวเลือกเป็น 3 ระดับคือ

3.4.1 ระดับพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้ตนเองโดยไม่คำนึง ถึงบุคคลอื่นหรือสังคม

3.4.2 ระดับพฤติกรรมที่ไม่ทำให้บุคคลอื่นหรือสังคมเดือดร้อน

3.4.3 ระดับพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้บุคคลอื่นหรือสังคม

3.5 หากความเที่ยงตรงของแบบวัดคุณธรรมด้านความเสียสละโดยนำไป ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์

3.6 หากค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบวัดที่สร้างขึ้นไปลองทดสอบกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีใจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดความเสียสละเท่ากับ .82

ตัวอย่างแบบวัดความเสียสละ

การสละกำลังกาย

๐) เป็นวันหนึ่งขณะที่แดงเดินกลับบ้าน พบป่าสุทธิดวงขาวสาร และของอื่น ๆ มากมายกำลังจะกลับบ้านซึ่งอยู่ทางเดียวกับกับแดง ถ้านักเรียนเป็นแดง นักเรียนจะทำ อย่างไร?

- ก. ทักทายป่าสุข และเดินคุยไปด้วย
- ข. ช่วยป่าสุขถือถุงข้าวสารเดินไปส่งบ้าน
- ค. เดินกลับบ้านตามปกติ ไม่สนใจใคร

การสละทรัพย์สินของ

๐) ทุก ๆ วันมาลีจะเหลือสตางค์ไว้ 2 บาท เพื่อซื้อขนมกลับบ้านแต่วันนี้ ตู๊กตาเพื่อนร่วมห้องซึ่งอยู่บ้านใกล้กันทำสตางค์หาย และไม่มีคารรถกลับบ้าน ถ้านักเรียน เป็นมาลี นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. แนะนำให้ตู๊กตาไปออกกรุเวอร์
- ข. ให้เงินตู๊กตายืมเป็นคารรถ
- ค. งดซื้อขนม 1 วัน เก็บสตางค์ไว้ออกคารรถให้ตู๊กตา

การสละสติปัญญา

๐) ทองสุขเป็นคนที่เรียนเก่งมาก เมื่อถึงเวลาใกล้สอบ เพื่อน ๆ อยากให้ทองสุขมาช่วยทิวให้ ถ้านักเรียนเป็นทองสุข นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. บอกเพื่อนว่า คนไม่มีเวลาว่างเลย
- ข. คุณหนังสือเตรียมตัวมาทิวให้เพื่อนอย่างเต็มที่
- ค. มาทิวให้เพื่อนโดยให้เวลาเพียง 1 - 2 ชั่วโมง เพื่อจะได้รีบ กลับไปคุณหนังสือของตนที่บ้าน

การสละเวลา

๐) สมชายเป็นคณะกรรมการนักเรียนในการจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน เป็นวันนี้จะเป็นวันประชุมคณะกรรมการวันแรกเพื่อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งเป็นเวลาที่ สมชายจะต้องรีบกลับบ้านเพื่อคุณภาพบุตรจีนเรื่องโปรด ถ้านักเรียนเป็นสมชาย นักเรียน จะทำอย่างไร

- ก. ขอให้เพื่อน ๆ เลื่อนการประชุมเพราะตนติดธุระ
- ข. เข้าร่วมประชุมแล้วรีบของตัวออกก่อนเสร็จสิ้นการประชุม
- ค. เขายูรร่วมจนเสร็จสิ้นการประชุม

การลดความสูญหาย

๐) บุญมันชอบตื่นไปโรงเรียนแต่เช้า เพื่อจะได้ที่นั่งบนรถเมล์ วันนี้ก็เช่นกัน บุญมันออกจากบ้านไปโรงเรียนแต่เช้า และได้ที่นั่งบนรถเมล์เหมือนทุกวัน เมื่อรถแล่นมาได้ระยะหนึ่ง มีหญิงชราขึ้นรถมา และหาที่นั่งไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นบุญมัน นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. แกล้งนั่งหลับเฉยเสีย เพราะอุทิศที่นั่งแต่เช้า เพื่อจะได้มีที่นั่งสบาย ๆ
- ข. กูก่อน ถ้าไม่มีใครลุกให้จริงๆ จึงลุกให้หญิงชรายุ้นนั้นนั่ง
- ค. ลุกให้หญิงชรายุ้นนั้นนั่งทันที

เกณฑ์การให้คะแนน

การให้คะแนนแบบวัดความเสียหาย ถือเกณฑ์ต่อไปนี้

1. ถ้าพฤติกรรมในตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้ตนเองโดยไม่คำนึงถึงบุคคลอื่น หรือสังคมให้ ๐ คะแนน
2. ถ้าพฤติกรรมในตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่ไม่ทำให้บุคคลอื่นหรือสังคมเดือดร้อนให้ 1 คะแนน
3. ถ้าพฤติกรรมในตัวเลือกใด เป็นพฤติกรรมที่มุ่งทำประโยชน์ให้บุคคลอื่นหรือสังคมให้ 2 คะแนน

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า

Pretest - Posttest Control-Group Design (Tuckman, 1972 : 107)

ดังมีรูปแบบดังนี้

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
TE ₁	X	TE ₂
TC ₁	-	TC ₂

ความหมายของสัญลักษณ์

- E แทน กลุ่มทดลอง
 C แทน กลุ่มควบคุม
 X แทน การจัดการกระทำ
 - แทน ไม่มีการจัดการกระทำ
 T₁ แทน การวัดก่อนการทดลอง
 T₂ แทน การวัดหลังการทดลอง

ดำเนินการทดลองตามลำดับขั้นต่อไปนี้

1. ชั้นเลือกกลุ่มตัวอย่าง ให้นักเรียนที่เป็นประชากรตอบแบบวัดคุณธรรม ด้านความเสียสละ แล้วนำคะแนนที่ต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P₂₅) มาสุ่มอย่างง่าย เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน
2. ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่ม กับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาคุณธรรมด้านความเสียสละที่สร้างไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอกี่ยวกับความเสียสละตามเนื้อหาที่จัดไว้
3. หลังจากฝึกกิจกรรมกลุ่มแก่กลุ่มทดลองและให้ข้อเสนอก่อกลุ่มควบคุมแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ตอบแบบวัดคุณธรรมด้านความเสียสละอีกครั้งหนึ่ง
4. นำคะแนนที่ได้จากแบบวัดคุณธรรมด้านความเสียสละทั้ง 2 ครั้ง มาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากแบบวัดคุณธรรมด้านความเสียสละ
2. เปรียบเทียบคะแนนของคุณธรรมด้านความเสียสละของกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง

3. เปรียบเทียบคะแนนของคุณธรรมด้านความเสียสละระหว่างกลุ่มที่ได้รับ การฝึกกิจกรรมกลุ่มและกลุ่มที่ได้รับข้อเสนอแนะหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

ความแปรปรวน ไขว้สูตร (สวน สายยศ และอังคณา สายยศ

2522 : 100)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N - 1)}$$

2. สถิติที่ใช้วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณธรรมด้านความเสียสละ ไขว้สูตร

Coefficient Alpha (Cronbach. 1972 : 126)

$$r_{tt} = \frac{n}{n - 1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ r_{tt} แทน ความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ

s_i^2 แทน ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบวัดรายข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของแบบวัดทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อในแบบประเมิน

3. สถิติสำหรับการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ The Wilcoxon Matched - Pairs

Signed - Ranks Test (Siegel. 1956 : 75)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล จาก การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมาย ดังต่อไปนี้

- N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
- R+ แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นบวก
- R- แทน การจัดอันดับค่าผลต่างของคะแนนที่มีค่าเป็นลบ
- T แทน ผลรวมของค่า R ที่มีจำนวนน้อยกว่า

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับขั้นดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความเสียดลของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง
2. เปรียบเทียบคะแนนความเสียดลของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึก กิจกรรมกลุ่ม
3. เปรียบเทียบคะแนนความเสียดลของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้ ข้อเสนอเทศ
4. เปรียบเทียบคะแนนความเสียดลของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ภายหลังจากการทดลอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลองปรากฏผลดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

คู่มือ	คะแนนความเสียหาย		ผลต่าง - ของคะแนน ความเสียหาย	อันดับ	R+	R-
	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง				
1	24	24	-			
2	26	25	-1	1.5		-1.5
3	27	26	-1	1.5		-1.5
4	28	28	-			
5	28	28	-			
6	29	29	-			
7	29	29	-			
8	29	29	-			
9	30	30	-			
10	30	30	-			
11	30	30	-			
12	30	30	-			

T = 3

จากตาราง Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs Signed - Ranks Test ของ Siegel (Siegel. 1956 : 254) ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0 ($N \leq 6$)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 1 ปรากฏว่า คะแนนความเสียสละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

2. เปรียบเทียบคะแนนความเสียสละของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเสียสละของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความถี่ของกิจกรรมก่อนและหลังการฝึก
กิจกรรมกลุ่ม

คนที่	คะแนนความถี่		ผลต่าง ของคะแนน ความถี่	อันดับ	R+	R-
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง				
1	24	31	+7	9	+9	
2	25	29	+4	4.5	+4.5	
3	26	34	+8	11	+11	
4	28	36	+8	11	+11	
5	28	32	+4	4.5	+4.5	
6	29	34	+5	6.5	+6.5	
7	29	35	+6	8	+8	
8	29	31	+2	3	+2	
9	30	35	+5	6.5	+6.5	
10	30	38	+8	11	+11	
11	30	29	-1	1.5		-1.5
12	30	31	+1	1.5	+1.5	

T = 1.5**

** ระบุค่าสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched -
Pairs Signed - Ranks Test ของ Siegel (Siegel, 1956 : 254)
ในระบุค่าสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 (N = 12)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 ปรากฏว่าคะแนนความเสียหายของกลุ่มทดลอง หลังจากได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม สูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสามารถทำให้นักเรียนมีความเสียหายลดลง

3. เปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการได้รับข้อสนเทศ

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเสียหายของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการได้รับข้อสนเทศ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความเสียดสีของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการได้รับ
ขอต้นเทศ

คนที่	คะแนนความเสียดสี		ผลต่าง ของคะแนน ความเสียดสี	อันดับ	R+	R-
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง				
1	24	27	+3	7	+7	
2	26	30	+4	9.5	+9.5	
3	27	29	+2	4.5	+4.5	
4	28	32	+4	9.5	+9.5	
5	28	29	+1	1.5	+1.5	
6	29	31	+2	4.5	+4.5	
7	29	33	+4	9.5	+9.5	
8	29	27	-2	4.5		-4.5
9	30	34	+4	9.5	+9.5	
10	30	35	+5	12	+12	
11	30	32	+2	4.5	+4.5	
12	30	31	+1	1.5	+1.5	

$T = 4.5^{**}$

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched -
Pairs Signed-Ranks Test ของ Siegel (Siegel. 1956 : 254)
ในระดับนัยสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้ จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 (N = 12)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 3 ปรากฏว่าคะแนนความเครียดของกลุ่มควบคุมหลังจากได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเครียดสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเครียดสามารถทำให้นักเรียนมีความเครียดสูงขึ้น

4. เปรียบเทียบคะแนนความเครียดของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองภายหลังการทดลอง

ผลการเปรียบเทียบคะแนนความเครียดของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองภายหลังการทดลอง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนความเสี่ยสละของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองภายหลัง
การทดลอง

คู่ คู่ที่	คะแนนความเสี่ยสละ		ผลต่าง ของคะแนน ความเสี่ยสละ	อันดับ	R+	R-
	กลุ่มควบคุม	กลุ่มทดลอง				
1	27	31	+ 4	9	+ 9	
2	30	29	- 1	1.5		-1.5
3	29	34	+ 5	11	+ 11	
4	32	36	+ 4	9	+ 9	
5	29	32	+ 3	5.5	+ 5.5	
6	31	34	+ 3	5.5	+ 5.5	
7	33	35	+ 2	3	+ 3	
8	27	31	+ 4	9	+ 9	
9	34	35	+ 1	1.5	+1.5	
10	35	38	+ 3	5.5	+5.5	
11	32	29	- 3	5.5		-5.5
12	31	31	-	-	-	-

$$T = 7^{**}$$

** ระบุค่านัยสำคัญทางสถิติที่ .01

จากตาราง Critical Value ของ T ใน Wilcoxon Matched -
Pairs Signed - Ranks Test ของ Siegel (Siegel, 1956 : 254)
ในระค่านัยสำคัญที่ .01 ค่า T ที่คำนวณได้จะต้องน้อยกว่าหรือเท่ากับ 7 (N = 11)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 4 ปรากฏว่า คะแนนความเสียสละ
ภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.01 แสดงว่า การฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม สามารถทำให้นักเรียนมีความเสียสละ
สูงกว่าวิธีการให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความเสียสละ

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมกุศลวิทยา อำเภอนวมกุศล จังหวัดสระบุรี โดยเปรียบเทียบความเสี่ยสละของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกลุ่ม
2. เพื่อเปรียบเทียบความเสี่ยสละของนักเรียนก่อนและหลังการได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสี่ยสละ
3. เพื่อเปรียบเทียบความเสี่ยสละของนักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยกิจกรรมกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนจะมีความเสี่ยสละสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
2. นักเรียนจะมีความเสี่ยสละสูงขึ้นหลังจากได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสี่ยสละ
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจะมีความเสี่ยสละสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสี่ยสละ

ข้อตกลงเบื้องต้น

ช่วงระยะเวลาในการทดลองการใช้กิจกรรมกลุ่มนี้ จะช่วยพัฒนาความเสี่ยสละ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมกุศลวิทยา อำเภอนวมกุศล จังหวัดสระบุรี ประจำปีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มจากประชากร โดยนำแบบวัดความเสียสละให้นักเรียนทำ แล้วนำมาตรวจให้คะแนน เรียงลำดับคะแนนที่ได้จากสูงมาหาคำ นำนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P_{25}) มาจับคู่ คนที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน แล้วสุ่มอย่างง่ายมา 12 คู่ เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1. แบบวัดความเสียสละ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82
2. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ จำนวน 17 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ใช้เวลา 6 สัปดาห์
3. โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยข้อเสนอแนะที่จัดขึ้นตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ใช้เวลา 4 สัปดาห์

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองที่เรียกว่า Pretest - Posttest Control Group Design

1. การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ให้นักเรียนที่เป็นประชากรทั้งหมดทำแบบวัดความเสียสละ แล้วคัดเลือกนักเรียนที่ได้คะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P_{25}) มาจับคู่คนที่ได้คะแนนใกล้เคียงกัน สุ่มอย่างง่ายมา 12 คู่ เพื่อจำแนกเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. ขั้นตอนการทดลอง ดำเนินการฝึกกิจกรรมกลุ่มกับกลุ่มทดลองตามโปรแกรมที่วางไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมให้ได้รับข้อเสนอแนะตามจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับกลุ่มทดลอง
3. การทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเสียสละอีกครั้งหนึ่ง หลังจากฝึกตามโปรแกรมเรียบร้อยแล้ว
4. นำแบบวัดครั้งหลังมาตรวจให้คะแนน
5. นำคะแนนดิบที่ได้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง มาทำการวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

สรุปผลการค้นคว้า

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. หลังการฝึกกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีความเสียสละสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังจากได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียสละ นักเรียนในกลุ่มควบคุม มีความเสียสละสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. เมื่อเปรียบเทียบความเสียสละของนักเรียนในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ภายหลังจากทดลอง นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม มีความเสียสละสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม ในการพัฒนาความเสียสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนวมกพลศึกษา จังหวัดสระบุรี

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีคะแนนความเสียสละอยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 (P_{25}) และจับคู่ผู้ที่มีคะแนนใกล้เคียงกัน แล้วจึงสุ่มคู่เพื่อจำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน และผลการทดสอบคะแนนความเสียสละของกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง พบว่าไม่แตกต่างกัน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการทดลอง ผลการทดลองปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีความเสียสละสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของโรเจอร์ส (มันทนา อังตระกุล 2524 : 45 อ้างอิงมาจาก Rogers, 1970 : 121 - 122) ที่พบว่า การให้นักเรียนได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับกลุ่มจะมีผลในทางพัฒนาพฤติกรรมได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยในครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชไมพร มุขโต

(ชไมพร มุขโท 2525 : 42) ที่ศึกษาถึงผลของกิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์
 ลึกคาวรรณ ณ ระนอง (ลึกคาวรรณ ณ ระนอง 2525 : 52) ที่ศึกษาถึงผลของ
 กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง และทศพร มณีศรีขำ (ทศพร มณีศรีขำ
 2524 : 52) ที่ศึกษาถึงผลของการพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม
 ซึ่งได้ผลสอดคล้องกันว่า การใช้กิจกรรมกลุ่ม สามารถพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของ
 นักเรียนให้สูงขึ้นได้

สำหรับผลการทดลองของนักเรียนในกลุ่มควบคุม ที่ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
 ความเสียสละนั้น ปรากฏว่า ภายหลังจากทดลอง นักเรียนในกลุ่มควบคุมนี้มีความเสียสละ
 สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 จะเห็นได้ว่า การให้ข้อเสนอแนะเป็นวิธีการหนึ่ง
 ที่จะทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความเสียสละสูงขึ้นกว่าเดิม เพราะเป็นการให้ข้อมูล
 เกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนยังไม่รู้หรือยังไม่เข้าใจชัดเจน และเป็นวิธีที่ให้นักเรียนได้มี
 โอกาสศึกษาด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จนสามารถนำ
 ไปประยุกต์ใช้ต่อไปได้ดังที่ คมเพชร ฉัตรสุภกุล (คมเพชร ฉัตรสุภกุล 2521 :
 164 - 165) กล่าวว่า การให้ข้อเสนอแนะจะช่วยพัฒนาให้แต่ละบุคคลมีความสามารถที่จะ
 อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการเพิ่มคุณค่าของตนเอง และ
 การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นการจูงใจให้นักเรียนกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้

นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบผลการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มมีความเสียสละ
 สูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียสละ ซึ่งสอดคล้องกับ
 สมมติฐานข้อที่ 3 และจากผลการศึกษาในครั้งนี้ปรากฏว่า การให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ
 ความเสียสละ พัฒนาความเสียสละของนักเรียนได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการฝึกด้วย
 การใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มแล้ว พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
 มีความเสียสละสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนอแนะ ซึ่งแสดงว่า การฝึกโดยใช้โปรแกรม
 กิจกรรมกลุ่มนั้นสามารถพัฒนาความเสียสละได้ดีกว่าการให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสอดคล้องกับ
 จุดมุ่งหมายของการใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาบุคคล (คมเพชร ฉัตรสุภกุล 2522 :
 96 - 98) อีกทั้งการเรียนรู้โดยการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นั้น สามารถทำให้

บุคคลได้รับประสบการณ์ตรง และซาบซึ้งประทับใจมากกว่าการที่จะมุ่งสอนให้มีการพัฒนา โดยการใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว (วินิจ เกตุขำ และคนอื่น ๆ 2522 : 170) นอกจากนี้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้จากการเข้ากลุ่มจะทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้ดี ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งการฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของคนได้เป็นอย่างดี (พิศนา เขมมณี และเยาวพา เตชะคุปต์ 2522 : 7) ซึ่งสอดคล้องกับหลักการที่ ซิมบาร์โด (Zimbardo, 1969 : 20) กล่าวว่า กลุ่มเป็นเครื่องมือที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรม

สำหรับผลการทดลองในครั้งนี้ ที่พบว่าความเสียสละของนักเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกด้วยโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่ได้รับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความแตกต่างของระยะเวลา และจำนวนครั้งที่ใช้ในการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และจำนวนครั้งที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียสละด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มสามารถพัฒนาความเสียสละของนักเรียนได้ ดังนั้นกิจกรรมกลุ่มจึงน่าจะเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของครูทั่ว ๆ ไป และครูแนะแนว ที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมด้านความเสียสละ ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่สมควรจะได้รับการพัฒนา คุณธรรมดังกล่าวให้เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสียสละกับนักเรียนในระดับอื่น ๆ เพื่อศึกษาว่า จะได้ผลเช่นเดียวกับการทดลองนี้หรือไม่ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมด้านความเสียสละต่อไป

2.2 ควรมีการติดตามผลในระยะยาวหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว เพื่อดูความเสถียรของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนาไปแล้วยังคงอยู่มากน้อยเพียงใดหรือจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

2.3 ควรมีการควบคุมระยะเวลาและจำนวนครั้งในการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมให้ใกล้เคียงกัน

มหาวิทยาลัยบูรพา

บรรณานุกรม

กรมการศาสนา, กระทรวงศึกษาธิการ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง เล่ม 11

พิมพ์ครั้งที่ 2 โรงพิมพ์การศาสนา กรุงเทพฯ 2515, 356 หน้า

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน สำนักราชมนตรี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 2525, 433 หน้า

คมเพชร ฉัตรสุภกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา

การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 119 หน้า

บริการสนเทศ ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 232 หน้า

จำเปียร ช่างโชติ และคนอื่น ๆ ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มบุคคล โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2521, 214 หน้า

ชไมพร มุขโต ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 132 หน้า อัดสำเนา

เคชาคีตร, กรมพระยา ประชุมโคลงโลกนิติ โรงพิมพ์เจริญธรรม กรุงเทพฯ 2504,

162 หน้า

ทศพร มณีศรีขำ การพัฒนาจริยธรรมด้านความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมกลุ่ม ปริญญาณีพนธ์

กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 99 หน้า อัดสำเนา

ทองเวียน อมรัชกุล กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน เอกสารประกอบการสอน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก 2520, 222 หน้า

ทิตนา แซมณี และคนอื่น ๆ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1 บุรพาศิลป์

การพิมพ์ 2522, 249 หน้า

เทพวิมลโมลี, พระ "ศาสนากับความมั่นคง" จิตวิทยาความมั่นคง 1 : 26 - 45

ช.ธรรมศรี ชาวพุทธควรรู้ โรงพิมพ์เลี้ยงเชียงใหม่เจริญ พระนคร 2513, 404 หน้า
 นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ "การสร้างสรรค์คุณธรรม" มิตรครุ
 21(16) : 24 - 29 31 สิงหาคม 2521

นิตยา เชียงทอง ผลการทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการยอมรับตนเองของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทพมงคลรังษี จังหวัดกาญจนบุรี ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526, 80 หน้า อัดสำเนา

นิภา วิจิตรศิริ ผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
 โรงเรียนหนองแค "สรกิจพิทยา" จังหวัดสระบุรี ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 121 หน้า อัดสำเนา

บัญชา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ
 2521, 120 หน้า

ปรีชา วิหคโต "แนวคิดในการสร้างเสริมจริยธรรม" วารสารการศึกษานอกโรงเรียน
 21(118) : 10 - 13 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527

ปิ่น มุกข์นิตย์ "ธรรมของฆราวาส" เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูสอนจริยศึกษา
 2515, 180 หน้า อัดสำเนา

พจน์ วรกวิน จิตวิทยาสังคม โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์ปากเกร็ด 2522, 175 หน้า

พัชรี เอี่ยมทัศน การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาคณิตศาสตร์ หน่วย "ร้อยละ" โดย
 วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมดาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 169 หน้า อัดสำเนา

พุทธทาสภิกขุ, พระ "ความล้มเหลวกับความสำเร็จของสังคม" บรมธรรม โรงพิมพ์
 เจริญวิทย์การพิมพ์ 2526, 284 หน้า

มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย พจนานุกรมพุทธศาสตร์ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
 2518, 374 หน้า

มัทนา อังตระกุล การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาภาพแห่งตนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 4 โรงเรียนหนองเรือวิทยา จังหวัดขอนแก่น ปรินญาณีพันธ์ กศ.ม.
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 96 หน้า อัดสำเนา

เมตตา จินดารักษ์ ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนาความสามารถในการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 113 หน้า
 อัดสำเนา

เขาวพา เศรษฐ์ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษา
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 297 หน้า อัดสำเนา

รัตนา รัตน์ประสพโชค การพัฒนาทางสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยกิจกรรมกลุ่ม วิทยานิพนธ์
 กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 87 หน้า อัดสำเนา

สถิติวิทยาทางการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 276 หน้า

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาวัดผลและวิจัย
 ทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524,
 286 หน้า

ลักขณา ธรรมไพโรจน์ การปรับพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 159 หน้า
 อัดสำเนา

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง
 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 114 หน้า
 อัดสำเนา

วิณีจ เกตุขำ และคณะ กระบวนการกลุ่ม โอเคียนส์โตร์ 2522, 190 หน้า

ศรีวิสุทธิโมลี, พระ พุทธธรรม โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช 2514, 206 หน้า

สมเดช มุ่งเมือง "การพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน" คุรุปริทัศน์ 9(5) :

50 - 57 พฤษภาคม 2527

สมพร เทพสิทธิ์า โครงการแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย
 ในพระบรมราชูปถัมภ์ 2527, 117 หน้า

สัมพันธ์ ทองสมัคร "แนวทางการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่เยาวชน" วารสาร
การศึกษานอกโรงเรียน 21(118) : 28 - 35 กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2527

อรสา กุมารี่ปุกหุด "การยอมรับผู้อื่น" กลุ่มสัมพันธ์, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1
 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522, 223 หน้า

- Bennett, Margaret E. Guidance and Counseling in Groups.
2nd. ed., New York, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1963.
and profiles. New York, Wiley, 1963. 419 p.
- Bruce W. Tuckman "Contracting Educational Research" New York
Chicago San Francisco, Harcourt Brace Jovanovich Inc. 1972.
200 p.
- Cronbach, Lee Joseph. The dependability of behavioral
Measurements : theory of generalizability for scores and
profiles. New York, Wiley, 1972. 410 p.
- Deighton, Lee C. "Small Group Instruction," The Encyclopedia
of Education. New York, The Macmillan Company and Free
Press., 1971. 631 p.
- Durschmidt, Barbara J. "Self-Actualization and The Human
Potential Group Process in a Community College,"
Dissertation Abstracts International. 38 : 3953-A,
January, 1978.
- Gulley, Halbert E. Discussion, Conference and Group Process.
New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1960. 388 p.
- Herrold, Kenneth, F., Evaluation and research in group dynamic.
Educational and Psychological Measurement. 1952, 492 - 504.
- Kemp, C. Cratton. Perspectives on the Group Process. Boston,
Houghton, Mifflin, 1964. 388 p.
- Lex, James Joseph. "Attitude Change to Seminary Students
Associated with a course in Group Dynamics;" Dissertation
Abstracts International. 33 : 6093-A, May, 1973.
- Loeser, L.H. "Some Aspects of Group Dynamic," International
Journal of Group Psychotherapy. 1 : 5 - 19, 1957.
- McKellar, Carolyn Perkins. "The Effects of Assertive Behavior
Training in College Sophomores and Graduate Students,"
Dissertation Abstracts International. 3 : 4054-A, January,
1977.
- Roger, Carl F. Encounter Groups. New York, Horner & Row,
1970. 174 p.
- Shaw, Marvin E. "The Nature of Small Group," Group Dynamic :
The Psychology of Small Group Behavior. New York, McGraw-Hill
Book Company, 1971. 414 p.
- Sidney, Siegel. Nonparametric Statistics For The Behavioral
Sciences. New York, Mc.Graw-Hill Book Company, 1956.
312 p.

Tuckman, Bruce W. Conducting Educational Research.
New York Chicago San Francisco, Harcourt Brace
Jovanovich Inc., 1972. 200 p.

Treppa, Jerry A. and Lawrence Frike. "Effect of Marathon
Group Experience," Journal of Counseling Psychology.
19 : 466 - 468, September, 1972.

Zimbardo, Phillip. and Ebbel B. Ebbesen. Influencing
Attitudes and Changing Behavior. New York, Adderson-
Wesley, 1969.

ภาคผนวก ก.

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบวัดความเสี่ยสละ
2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ
3. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม
4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสี่ยสละ

1. แบบวัดความเสียสละ

คำชี้แจง

1. ในการตอบแบบวัดฉบับนี้ ขอให้นักเรียนเปรียบเทียบความรู้สึกนึกคิด และการกระทำของบุคคลต่าง ๆ ในเหตุการณ์แต่ละข้อ กับตัวนักเรียนเองว่า ถ้าเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นและเป็นตัวนักเรียนเอง นักเรียนจะเลือกทำอย่างไรในจำนวนตัวเลือกที่ให้มา
2. ตัวเลือกในแต่ละข้อไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีความรู้สึกนึกคิด หรือการกระทำที่แตกต่างกัน ฉะนั้นโปรดตอบให้ตรงกับความรู้สึก และการกระทำของนักเรียนอย่างจริงใจเท่านั้น
3. เมื่อเลือกได้คำตอบข้อใดแล้ว โปรดนำคำตอบนั้นไปกากบาท (X) ลงในกระดาษคำตอบท้ายแบบวัดนี้
4. การกระทำครั้งนี้ ไม่มีผลตอบแทนหรือผลการเรียนวิชาใด ๆ ทั้งสิ้น

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ

กรองแก้ว สำนักสนธิ

1. **คุ่ม** เป็นหัวหน้าห้องที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้นำเพื่อนมาทำความสะอาดห้องเรียน แต่เมื่อถึงวันและเวลาที่นัด ปรากฏว่าไม่มีใครมา นอกจากคุ่มและเพื่อน ๆ 2 - 3 คน ถ้านักเรียนเป็นคุ่มนักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. นัดเพื่อน ๆ มาทำใหม่วันหลัง
 - ข. ช่วยกันทำไปเรื่อย ๆ จนเสร็จ
 - ค. นักรอเพื่อนมาเพิ่มจนกว่าจะครบ จึงลงมือทำ
2. ทุก ๆ วัน มาดีจะเหลือสตางค์ไว้ 2 บาท เพื่อซื้อขนมกลับบ้าน แต่วันนี้ทุกตาเพื่อนร่วมห้องซึ่งอยู่บ้านใกล้เคียง ทำสตางค์หายและไม่มีใครกลับบ้าน ถ้านักเรียนเป็นมาดี นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. แนะนำให้ทุกตาไปบอกครูเวร
 - ข. ให้เงินทุกตาขอยืมเป็นคารด
 - ค. งดซื้อขนมหนึ่งวัน เก็บสตางค์ไว้รอออกคารดให้ทุกตา
3. สมหมายเป็นนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาไทยเก่งมาก เมื่อประกาศผลสอบปรากฏว่าเพื่อนร่วมชั้นสอบตกต้องขอวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาบังคับกันหลายคน ถ้านักเรียนเป็นสมหมาย นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ถ้าเพื่อน ๆ มาขอร้องจึงจะตีวให้
 - ข. เรียนต่อไปตามปกติไม่สนใจใคร
 - ค. ถามเพื่อนว่าใครต้องการให้ช่วยตีวบ้าง แล้วนัดกันมาตีวให้
4. บุญมาเป็นคณะกรรมการนักเรียน ในการจัดนิทรรศการผลงานของนักเรียน เ็นวันนี้จะเป็นวันประชุมคณะกรรมการวันแรก เพื่อกำหนดนโยบายต่าง ๆ ซึ่งตรงกันเวลาที่บุญมาจะต้องรีบกลับบ้านเพื่อดูภาพยนตร์จีนเรื่องโปรด ถ้านักเรียนเป็นบุญมา นักเรียนจะทำอย่างไร
 - ก. ขอให้เพื่อน ๆ เลื่อนการประชุม เพราะตนติดธุระ
 - ข. เขาร่วมประชุมแล้วรีบขอตัวออกก่อนเสร็จสิ้นการประชุม
 - ค. เขาอยู่ร่วมจนเสร็จสิ้นการประชุม

5. บุญมันชอบตื่นไปโรงเรียนแต่เช้าเพื่อจะได้ที่นั่งบนรถเมล์ วันนี้ก็เช่นกันบุญมันออกจากบ้านไปโรงเรียนแต่เช้า และได้ที่นั่งบนรถเมล์เหมือนทุกวัน เมื่อรถแล่นมาไคระยะหนึ่ง มีหญิงชราขึ้นรถมาและหาที่นั่งไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นบุญมันนักเรียนจะทำอย่างไร
- แกล้งนั่งหลับเฉยเสีย เพราะอุทิศที่นั่งแต่เช้าเพื่อจะได้มีที่นั่งสบาย ๆ
 - คุกอน ถ้าไม่มีใครลุกให้นั่งจริง ๆ จึงลุกให้หญิงชรายุ้นนั่ง
 - ลุกให้หญิงชรายุ้นนั่งทันที
6. ขณะที่นั่งเดินผ่านห้องเรียนของเพื่อน ๆ พบเพื่อนหญิงคนหนึ่งกำลังพยายามจะยกโต๊ะเพื่อจัดสถานที่สำหรับเรียนวิชาต่อไป ถ้านักเรียนเป็นนายนักเรียนจะทำอย่างไร
- รีบเดินผ่านไปไม่ให้เพื่อนเห็น
 - แวะทักทาย และถามว่าต้องการความช่วยเหลือหรือไม่
 - เข้าไปช่วยเพื่อนจัดโต๊ะ
7. มาลัยและปราณีเป็นคู่แข่งกันในการเรียน ผลการสอบทุกครั้งปรากฏว่าทั้งสองคนจะได้คะแนนใกล้เคียงกันเสมอ และในการสอบวิชาสุดท้ายประจำภาคครั้งนี้เหลือเวลาอีกเพียง 10 นาที ปากกาของปราณีเกิดหมึกหมด ในขณะที่มาลัยทำข้อสอบเสร็จแล้ว ถ้านักเรียนเป็นมาลัยนักเรียนจะทำอย่างไร
- รีบเก็บของ ๆ ตนแล้วออกนอกห้องไป
 - นั่งรอสักประเดี้ยว ถ้าปราณีขอยืมก็จะให้
 - ขออนุญาตครูผู้คุมสอบ แล้วเอาปากกาให้ปราณีขอยืม
8. เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานเป็นกลุ่ม ที่ต้องอาศัยความคิดของทุกคน กลุ่มของประกอบมีสมาชิกมาไม่ครบจำนวน ถ้านักเรียนเป็นประกอบ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ทำในส่วนของตนให้เสร็จ แล้วขอตัวกลับก่อน
 - กลับบ้าน เพราะเห็นว่าเพื่อน ๆ หลายคนก็ไม่มาทำ
 - ช่วยเพื่อน ๆ คิดในส่วนของคนที่ไม่มา เมื่อทำของตนเสร็จแล้ว

9. ขณะที่กำลังนั่งดูหนังสือเตรียมตัวสอบอยู่นั้น มุกดาเพื่อนร่วมชั้นได้เข้ามาซัก
 จังหวะ เพื่อขอปรึกษาเรื่องบางอย่าง ถ้านักเรียนเป็นสามี นักเรียนจะอย่างไร?
- บอกมุกดาว่า ตอนนี้ยังไม่วางกำลังอ่านหนังสือ
 - บอกให้มุกดารีบพูดธุระของตนให้เสร็จเร็ว ๆ
 - ยินดีให้คำปรึกษาแก่มุกดาอย่างเต็มที่
10. ขณะที่กำลังนั่งดูรายการโทรทัศน์ที่ตนชอบอยู่นั้น ปรากฏว่ามีเพื่อน ๆ มาเยี่ยม
 ที่บ้านหลายคน และเพื่อนอยากดูรายการพิเศษอีกช่องหนึ่ง ถ้านักเรียนเป็นสามี
 นักเรียนจะอย่างไร?
- ยอมเปลี่ยนรายการให้เพื่อน ๆ ดู
 - พอมีโฆษณาจึงยอมเปลี่ยนให้
 - เกลี้ยกล่อมให้เพื่อนดูรายการที่ตนชอบ
11. เป็นวันหนึ่ง ขณะที่แดงเดินกลับบ้านพบป่าสุชี่วูดงขาวสาร และของอื่น ๆ มากมาย
 กำลังจะกลับบ้าน ซึ่งอยู่ทางเดียวกับแดง ถ้านักเรียนเป็นแดงนักเรียนจะอย่างไร?
- หักท่ายป่าสุชี่วูดงขาวสาร และเดินคุยไปด้วย
 - ช่วยป่าสุชี่วูดงขาวสารเดินไปส่งบ้าน
 - เดินกลับบ้านตามปกติ
12. ในการทำถนนในหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมมือกันทำ จะต้องตัดผ่านที่ดินบริเวณบ้านของ
 มะลิมากกว่าของเพื่อนบ้านอื่น ๆ ถ้านักเรียนเป็นมะลิ นักเรียนจะอย่างไร?
- ยินดี เพื่อความเจริญของหมู่บ้าน
 - เมื่อได้เงินค่าตอบแทนจึงจะให้
 - ยอมเสียที่ดินของตนเอง เท่า ๆ กับเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ เท่านั้น

13. ทองสุขเป็นคนที่เรียนเก่งมาก เมื่อถึงเวลาใกล้สอบเพื่อน ๆ อยากให้ทองสุขมาช่วยทบทวนให้ ถ้านักเรียนเป็นทองสุข นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนว่า ตนก็ไม่ค่อยรู้เรื่องเท่าไร
 - คู่มือเตรียมตัวมาทบทวนให้เพื่อนอย่างเต็มที่
 - มาทบทวนให้เพื่อนโดยใช้เวลาเพียง 1 - 2 ชั่วโมง เพื่อจะได้รีบกลับไปคู่มือของตนเองที่บ้าน
14. ขณะที่สมปองรีบขับรถมอเตอร์ไซด์จะมาโรงเรียน เพราะใกล้เวลาที่โรงเรียนจะเข้านั้น ได้พบรถคันหนึ่งจอดขวางถนนอยู่ ถ้านักเรียนเป็นสมปอง นักเรียนจะทำอย่างไร
- หลีกเลี่ยงคันนั้น แล้วรีบไปให้ถึงโรงเรียน
 - แวะไต่ถามให้ความช่วยเหลือตามความสามารถ
 - บอกว่าเขาจอดรถขวางทางทำให้ต้องช้าเสียเวลา
15. อุดและสมหญิงเป็นคู่แข่งในการสอบชิงทุนการศึกษา ในวันอาทิตย์หน้าเมื่อใกล้วันสอบอุดทำคำราและระเบียบการหาย จึงมาขอความช่วยเหลือจากสมหญิง ถ้านักเรียนเป็นสมหญิง นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกระเบียบการให้ แต่ไม่ให้ยืมคำรา
 - บอกว่าของตนก็ไม่มีเหมือนกัน
 - ชวนอุดให้มาคู่มือด้วย
16. แทมเป็นลูกคนโตของครอบครัว เรียนหนังสือเก่งมาก ตั้งใจจะเรียนต่อเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แต่พอที่มีอาชีพขับรถสองแถวประสบอุบัติเหตุ ร่างกายพิการ แทมมีน้องอีก 4 คน ถ้านักเรียนเป็นแทม นักเรียนจะทำอย่างไร
- แล้วแต่พอกับแม่จะตัดสินใจ
 - เรียนต่อตามความตั้งใจเดิม
 - ออกหางานทำเพื่อช่วยเหลือครอบครัว

17. ในขณะที่สมศักดิ์ขับรถมอเตอร์ไซด์ผ่านไปตามถนน เห็นเพื่อนคนหนึ่งจอดรถอยู่ข้างถนนเพราะน้ำมันหมด ถ้านักเรียนเป็นสมศักดิ์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ขับรถต่อไปตามปกติ
 - ถ้าเขาขอรองก็จะหยุดช่วยเหลือ
 - พอดีมีสายยางติดรถมา จึงหยุดเมื่อน้ำมันรถให้เพื่อน
18. ทุก ๆ วัน ตอนเย็นพิชัยต้องทำหน้าที่ดูแจนอง ๆ ให้ทำการบ้านอยู่เสมอ แต่แจนอง ๆ มักจะไม่คอยเช็ดทิ้ง และไม่สนใจการบ้านของตนเลย ถ้านักเรียนเป็นพิชัย นักเรียนจะทำอย่างไร
- พยายามซักจูง และอธิบายการบ้านให้แจนอง ๆ เข้าใจ
 - สอนเฉพาะคนที่สนใจจะทำเท่านั้น
 - เลิกสอนการบ้านแจนอง ๆ เลย
19. บุญมีและดำลีกำลังรีบจะไปคูหนึ่งด้วยกัน เพราะใกล้เวลาที่หนึ่งจะฉายแล้ว ขณะที่กำลังเดินไปตามถนนนั้นพบเศษแก้วตกอยู่เกลื่อนถนน และมีเด็ก ๆ กำลังเล่นอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ นั้น ถ้านักเรียนเป็นบุญมีและดำลี นักเรียนจะทำอย่างไร
- เก็บเศษแก้วเท่าที่จำเป็น
 - บอกให้เด็ก ๆ ที่เล่นอยู่แถวนั้นเก็บ
 - รีบเดินข้าม ๆ ไปเดี๋ยวไม่ทันคูหนึ่ง
20. ปัญญาขอยืมหนังสืออ่านนอกเวลาวิชาภาษาไทย ซึ่งจะสอบในวันจันทร์หน้านี้ได้จากห้องสมุด แต่สุมาลีเพื่อนที่อยู่คนละห้องจะมีสอบก่อนปัญญา จึงมาขอยืมหนังสือจากปัญญาไปดูก่อน ถ้านักเรียนเป็นปัญญา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ยินดีให้ยืมไปก่อน
 - แนะนำให้เพื่อนไปยืมเองที่ห้องสมุด
 - บอกเพื่อนว่าตนก็จะอ่านเช่นกัน ให้มาเอาวันพรุ่งนี้

21. ออกเป็นนักเรียนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งกำลังขาดแคลนน้ำ เพราะน้ำในบ่อแห้งลงทุกวัน ผู้ใหญ่บ้านขอร้องให้ทุกคนในหมู่บ้าน มาช่วยกันขุดบ่อใหม่ ซึ่งตรงกับวันที่โรงเรียนจะพานักเรียนไปเที่ยวพอดี ถ้านักเรียนเป็นออกนักเรียนจะทำอย่างไร
- ต้องรอคูเพื่อน ๆ ก่อน ว่าใครไปเที่ยวและใครบ้างที่อยู่ขุดบ่อ
 - ตัดสินใจไปกับโรงเรียน เพราะคนที่อยู่ก็มากพอแล้ว
 - ตัดสินใจไม่ไปกับโรงเรียน อยู่ช่วยกันขุดบ่อ
22. เคือนเป็นเจ้าของกิจการฟาร์มโคนม รู้ว่าขณะนี้ค่าครองชีพและเศรษฐกิจในปัจจุบัน ทำให้ผู้ร่วมงานมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย ถ้านักเรียนเป็นเจ้าของกิจการฟาร์มโคนมอย่างเคือน นักเรียนจะทำอย่างไร
- ทำงานตามหน้าที่ไปตามปกติ
 - ถ้าคนงานเดือดร้อนเขาก็คงจะร้องเรียนเอง
 - ไต่ถามและให้ความช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
23. คณิตศาสตร์ เป็นวิชาที่นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจ สมเกียรติเป็นนักเรียนที่เก่งคณิตศาสตร์ที่สุดในห้อง และเมื่อครูให้การบ้านเพื่อน ๆ ก็มักจะไม่ค่อยเข้าใจและไม่ยอมทำกันอยู่เสมอ ถ้านักเรียนเป็นสมเกียรติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- แนะนำให้เพื่อน ๆ ไปหาอาจารย์
 - ช่วยอธิบายการบ้านให้เพื่อน ๆ ฟังจนเข้าใจ
 - ทำการบ้านของตนส่งตามที่ครูกำหนด ถ้าใครมาถามก็จะอธิบายให้ฟัง
24. กำนันของหมู่บ้านแห่งหนึ่งได้มาหาสมภพ เพื่อขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับการติดต่อบริษัทไฟฟ้าสำหรับหมู่บ้าน เพราะว่าสมภพรู้วิธีการในการดำเนินงานติดต่อดังกล่าว แต่ในวันที่กำนันมาปรึกษานั้น สมภพกำลังยุ่งกับงานของเขาพอดี ถ้านักเรียนเป็นสมภพ นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับปากจะช่วยติดต่อให้ถ้ามีเวลา
 - ยินดีช่วยเหลือเพื่อให้ชาวบ้านได้ใช้ไฟฟ้า
 - ขอให้กำนันดำเนินการเอง เพราะตนไม่มีเวลา

25. ในขณะที่สมคิดกำลังพักผ่อนอยู่ในวันหยุดนั้น จำลองเพื่อนสนิทได้มาปรึกษาว่า คนคิดซุระสำคัญไม่สามารถจะไปทำงานกลุ่มตามที่นัดไว้กับเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนได้ ถ้านักเรียนเป็นสมคิด นักเรียนจะทำอย่างไร
- รับอาสาไปบอกเพื่อนที่โรงเรียนให้
 - ถ้าจำลองซุระก็จะไปบอกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนให้
 - แนะนำให้จำลองไปขอความช่วยเหลือจากเพื่อนคนอื่น
26. ในขณะที่กำลังเดินไปตลาดเพื่อซื้อของ ได้พบกับหญิงคนหนึ่งกำลังเซ็นรถมอเตอร์ไซด์เพื่อจะไปปะยางที่ตลาด ถ้านักเรียนเป็นคำ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยหญิงคนนั้น เช่นรถไปให้ที่ร้านปะยาง
 - ถ้าเขาขอรถให้ช่วยก็จะช่วย
 - เดินไปตลาดต่อไป
27. วันหนึ่งในขณะที่ชาลีชวนสมชายเข้าไปเดินซื้อของในร้านกาแฟหนึ่ง บังเอิญสมชายทำของที่ร้านค้านั้นเสียหายต้องชดเชยเงิน แต่สมชายไม่มีเงินพอ ถ้านักเรียนเป็นชาลีเพื่อนของสมชาย นักเรียนจะทำอย่างไร
- บอกให้สมชายยัดค้อนทางร้านไปก่อน
 - แนะนำให้สมชายไปบอกกับพ่อแม่ให้รับรู้
 - รวบรวมเงินของตนเองช่วยเหลือเพื่อน
28. บริษัทที่สุภาทำงานกำลังตกต่ำและฐานะไม่มั่นคง สุภาซึ่งเป็นหัวหน้างานมีความสามารถที่จะไปหางานที่อื่นทำได้โดยไม่ลำบาก ถ้านักเรียนเป็นสุภา นักเรียนจะทำอย่างไร
- ทำงานไปตามหน้าที่ แล้วยมองหาตำแหน่งใหม่เตรียมไว้
 - ทบทวนหาจุดบกพร่องของระบบงาน เพื่อหาทางแก้ไข
 - รีบลาออกไปหางานทำที่อื่นก่อนที่บริษัทจะล้ม

29. ขณะที่บุญนำกำลังนั่งจกดงานอยู่ในเวลาพักกลางวัน เพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่งได้มาขอให้บุญนำไปเป็นเพื่อนชอยาแก้ววัดพันที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นบุญนำนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. บอกเพื่อนว่าตนต้องรีบจกดงานคอยสักประเดี๋ยว
 - ข. แนะนำให้ไปหาเพื่อนคนอื่น
 - ค. ยินดีไปเป็นเพื่อนเขา
30. ฮ่องอาจเป็นประธานบริษัทแห่งหนึ่ง ซึ่งได้ริเริ่มพิเศษมากมายในการดำรงตำแหน่งนี้ เมื่อบริหารงานมาได้สักระยะหนึ่ง บริษัทประสบกับการขาดทุนมากมาย หุ้นส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรจะเปลี่ยนตัวผู้บริหารใหม่ ถ้านักเรียนเป็นฮ่องอาจนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ยอมลาออกแน่นอน
 - ข. ทำเฉยเสียถ้าถูกบังคับก็ลาออก
 - ค. ยอมลาออกจากตำแหน่ง ตามความเห็นของผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่

หมายเหตุ

๖ คำให้การสละกำลังกาย ข้อที่ 1, 6, 11, 16, 21 และ 26

๖ คำให้การสละกำลังทรัพย์สินของ ข้อที่ 2, 7, 12, 17, 22 และ 27

๖ คำให้การสละทรัพย์สิน ข้อที่ 3, 8, 13, 18, 23 และ 28

๖ คำให้การสละเวลา ข้อที่ 4, 9, 14, 19, 24 และ 29

๖ คำให้การสละความสุจริต ข้อที่ 5, 10, 15, 20, 25 และ 30

เนดย

	คะแนน	0	1	2		คะแนน	0	1	2
๖ ข้อ 1		ก	ค	ข	๖ ข้อ 16		ข	ก	ค
๖ ข้อ 2		ก	ข	ค	๖ ข้อ 17		ก	ข	ค
๖ ข้อ 3		ข	ก	ค	๖ ข้อ 18		ค	ข	ก
๖ ข้อ 4		ก	ข	ค	๖ ข้อ 19		ค	ข	ก
๖ ข้อ 5		ก	ข	ค	๖ ข้อ 20		ข	ค	ก
๖ ข้อ 6		ก	ข	ค	๖ ข้อ 21		ข	ก	ค
๖ ข้อ 7		ก	ข	ค	๖ ข้อ 22		ก	ข	ค
๖ ข้อ 8		ข	ก	ค	๖ ข้อ 23		ก	ค	ข
๖ ข้อ 9		ก	ข	ค	๖ ข้อ 24		ค	ก	ข
๖ ข้อ 10		ค	ข	ก	๖ ข้อ 25		ค	ข	ก
๖ ข้อ 11		ค	ก	ข	๖ ข้อ 26		ค	ข	ก
๖ ข้อ 12		ข	ค	ก	๖ ข้อ 27		ก	ข	ค
๖ ข้อ 13		ก	ค	ข	๖ ข้อ 28		ค	ก	ข
๖ ข้อ 14		ค	ก	ข	๖ ข้อ 29		ข	ก	ค
๖ ข้อ 15		ข	ก	ค	๖ ข้อ 30		ก	ข	ค

2. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 2.1 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความเสียดสี ซึ่งมีลักษณะเป็นปรนัยแบบ 3 ตัวเลือกตรวจให้คะแนน 0, 1 และ 2 ตามลำดับ ใช้สูตร Coefficient Alpha ของ Cronbach

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

r_{tt} แทนค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดความเสียดสีทั้งฉบับ

$$n = 30$$

$$\sum S_i^2 = 3.83$$

$$S_t^2 = 19.06$$

$$r_{tt} = \frac{30}{30-1} \left[1 - \frac{3.83}{19.06} \right]$$

$$= .824$$

แบบวัดความเสียดสีมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

- 2.2 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity)

ของแบบวัดความเสียดสี ผู้วิจัยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งรายนามต่อไปนี้ ตรวจสอบ เพื่อวัดความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์

พระเฉลิม ชูติคุณ โฉม วัชชลประทานรังสฤษดิ์

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว.

ประสานมิตร

ดร.โสรัจ โปธิ์แก้ว อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณสุทธิพงศ์ ศันตยาพิศาลสุทธิ ผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ

3. โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ครั้งที่/วัน/เวลา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม
1. 28 ตุลาคม 2528 15.30 - 16.20 น.	- ทำความรู้จักกันระหว่างสมาชิก - ชี้แจงรายละเอียดระเบียบต่าง ๆ เช่น จุดประสงค์, บทบาทหน้าที่, ประโยชน์ ฯ	- แนะนำชื่อ - ประมุขนิเทศ
2. 30 ตุลาคม 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างความคุ้นเคย - สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง ภายในกลุ่ม	- ซิม - แรบ - ชัง - จะ!เอ
3. 1 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของกลุ่ม - สร้างการยอมรับระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม	- สำเร็จเพราะใคร
4. 4 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- รู้ความหมาย ทำความเข้าใจกับ คำว่า "เสียสละ" - ให้อู๋ถึงประโยชน์ของการเสียสละ	- "เสียสละ" ในความคิด ของฉันทัน - "เสียสละ" ในความคิด ของกลุ่ม - "ประโยชน์ของการ เสียสละ"

ครั้งที่/วัน/เวลา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม
5. 6 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมความมั่นใจไม่เอาเปรียบผู้อื่น และการสละทรัพย์สิน	- แดกเช็ก
6. 8 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละสิ่งของ	- เกมต่อให้ยาว
7. 11 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละสิ่งของ	- เกมสละตัวอักษร
8. 13 พฤศจิกายน 2528	- สร้างเสริมการสละกำลังกาย	- นิทานประกอบ รูปภาพเรื่อง "ช่วยกันสร้างสะพาน"
9. 15 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละกำลังกาย	- เกมแข่งไข
10. 18 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละความคิดและสติปัญญา	- เกมช่วยเพื่อนคิด
11. 20 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละความคิดและสติปัญญา	- เกมแข่งเขียน กระดาษ
12. 22 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละเวลา	- นิทานประกอบ รูปภาพเรื่อง "โชคดีของออก"

ครั้งที่/วัน/เวลา	จุดมุ่งหมาย	กิจกรรม
13. 25 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละเวลา	- เกมดำเนินเป็นไอ ⁺
14. 27 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละความสุข สบาย	- แสดงละครเรื่อง "ทางหนุหาย"
15. 29 พฤศจิกายน 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละความสุข สบาย	- เกมเก็บเหรียญ
16. 2 ธันวาคม 2528 15.30 - 16.20 น.	- สร้างเสริมการสละประโยชน์ ส่วนตน	- ร่วมกันอภิปราย ในหัวข้อ "จะทำ อะไรดี"
17. 4 ธันวาคม 2528 15.30 - 16.20 น.	- เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดง ทัศนคติของตนเองที่มีต่อการ เสียสละ - สรุป	- สมาชิกทุกคนร่วมแสดง ทัศนะของตนเกี่ยวกับ การเสียสละ - สรุปอภิปรายถึงสิ่งที่ ได้รับจากการเข้ากลุ่ม, ตอบแบบประเมินผล - รับประทานอาหาร ร่วมกัน

ครั้งที่ 1

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อให้สมาชิกเข้าใจระเบียบการ จุดประสงค์ บทบาทหน้าที่ และประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่ม
2. แนะนำให้สมาชิกรู้จักกัน
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม เท่ากับจำนวนสมาชิก
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งล้อมเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการแจกโปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่มแก่สมาชิกทุกคน
3. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกแนะนำชื่อของตนเองต่อกลุ่ม
4. ผู้ดำเนินการชี้แจง อธิบายรายละเอียด ตลอดจนการปฏิบัติในการเข้ากลุ่มร่วมกัน และประโยชน์ที่จะได้จากการเข้ากลุ่ม
5. สมาชิกซักถามปัญหาที่ไม่เข้าใจ และร่วมกันสรุปเพื่อความเข้าใจร่วมกัน
6. เปิดโอกาสให้สมาชิกเปิดเผยตนเอง ด้วยการพูดคุยซักถามต่อเพื่อนสมาชิกด้วยกัน
7. ผู้ดำเนินการสรุปเพื่อเป็นการปิดการประชุมนี้เทศ

ครั้งที่ 2

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยในหมู่สมาชิก
2. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดี และเป็นกันเองภายในกลุ่ม
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : ฉลากรายชื่อสมาชิก
- กิจกรรม : กิจกรรมที่ 1. ซิบ - แซบ - ชัง
กิจกรรมที่ 2. เกมจะเอ
- วิธีการ : กิจกรรมที่ 1.
- 1.1 ให้สมาชิกนั่งเรียงเป็นวงกลม
 - 1.2 ผู้ดำเนินกรชี้แจงกติกา ว่า - ถ้าชี้ไปที่สมาชิกคนใดแล้วพูดว่า "ซิบ"
ให้บอกชื่อคนที่นั่งทางซ้ายมือ
- ถ้าชี้ไปที่สมาชิกคนใดแล้วพูดว่า "แซบ"
ให้บอกชื่อคนที่นั่งทางซ้ายมือ
- ถ้าชี้ไปที่สมาชิกคนใดแล้วพูดว่า "ชัง"
ให้สมาชิกลุกเปลี่ยนที่นั่งกันทุกคน
 - 1.3 จับฉลากเพื่อหาหน่วยกล้าตายคนแรกที่จะมาชี้เพื่อนสมาชิกโดยต้องเดินไปรอบ ๆ วง
 - 1.4 ถ้าชี้ไปที่สมาชิกคนใดแล้วบอกผิด สมาชิกผู้นั้นจะต้องเป็นหน่วยกล้าตายคนต่อไป
- กิจกรรมที่ 2.
- 2.1 แบ่งสมาชิกเป็น 2 กลุ่มเท่า ๆ กัน
 - 2.2 ให้แต่ละกลุ่มเข้าแถว แล้วยืนหันหลังชนกัน

- 2.3 กำหนดให้แถวหนึ่งเป็นควีน เตรียมที่จะหันหน้ากลับไปหาเพื่อน
เมื่อผู้ดำเนินการให้สัญญาณ
 - 2.4 อีกแถวหนึ่งจะต้องเป็นผู้ทายใจว่า เพื่อนจะหันหน้ามาคอยอยู่ทางใด
 - 2.5 ถ้าผู้ใดหันหน้าไปเจอกันพอดี ก็ถือว่าชนะ ออกจากการแข่งขันได้
 - 2.6 แข่งไปเรื่อย ๆ จนเหลือคู่สุดท้าย ที่ไม่สามารถทายใจเพื่อนถูก
ถือว่าแพ
- ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปถึงประโยชน์ที่ได้จากทั้ง 2 กิจกรรมนี้

ครั้งที่ 3

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อสร้างความรู้เป็นเจ้าของกลุ่ม
2. เพื่อให้สมาชิกเกิดความอบอุ่นใจ และยอมรับซึ่งกันและกัน
ภายในกลุ่ม
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : -
- กิจกรรม : "สำเร็จเพราะใคร ?"
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการและสมาชิกนั่งล้อมเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการบอกให้สมาชิกทราบว่าจะให้สมาชิกทั้งหมดแต่ง เรื่อง
ขึ้นมา 1 เรื่อง โดยให้สมาชิกคนใดคนหนึ่งเป็นคนเริ่มต้น และ
สมาชิกคนต่อ ๆ ไป จะต้องแต่งเนื้อเรื่องให้สอดคล้องกันและเรื่อง
จะจบลงที่สมาชิกคนสุดท้าย และขอให้สมาชิกถือกติกาดังนี้
- สมาชิกจะต้องไม่ตำหนิหรือวิพากษ์วิจารณ์เพื่อน
3. เมื่อเรื่องจบ ผู้ดำเนินการถามสมาชิกว่า ที่เรื่องที่จบลงเป็นเรื่อง
เป็นราว เพราะใคร ?
4. สมาชิกช่วยกันอภิปรายถึงเหตุผลที่คิดว่าใครทำให้เรื่องสำเร็จ
5. ให้สมาชิกแต่ละคนแสดงถึงความรู้สึกของคนที่ได้ทำกิจกรรมนี้
และช่วยกันสรุปถึงผลที่ได้จากกิจกรรมนี้

ครั้งที่ 4

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อให้สมาชิกรู้ความหมาย และทำความเข้าใจกับคำว่า "เสียสละ"
2. เพื่อให้สมาชิกรู้ถึงประโยชน์ของการเสียสละ
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดาษเปล่า
- กิจกรรม : 1. "เสียสละ" ในความคิดของฉัน
2. "เสียสละ" ในความคิดของกลุ่ม
3. ประโยชน์ของการเสียสละ
- วิธีการ : แจกกระดาษให้สมาชิกทุกคน
1. "เสียสละ" ในความคิดของฉัน (15 นาที)
 - 1.1 ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "เสียสละ" ตามความคิดของตนเอง และพฤติกรรมใดบ้างที่ตนคิดว่าคนกระทำแล้วเป็นความเสียสละ ลงในกระดาษ
 - 1.2 สมาชิกแต่ละคนเปิดเผยความคิดของตนที่เขียนไว้ให้เพื่อนได้รับรู้
 2. "เสียสละ" ในความคิดของกลุ่ม (20 นาที)
 - 2.1 ให้สมาชิกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม
 - 2.2 อภิปรายถึงเรื่องความเสียสละ จากความคิดของทุกคน เป็นความคิดเดียวกันของกลุ่ม
 - 2.3 ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาพูดให้เพื่อนฟัง
 - 2.4 สมาชิกทั้งหมดช่วยกันอภิปรายหาข้อยุติของกลุ่มใหญ่ในเรื่องของการเสียสละ

3. ประโยชน์ของการเสียสละ (15 นาที)
 - 3.1 แบ่งสมาชิกเป็น 2 กลุ่ม
 - 3.2 ให้แต่ละกลุ่มระดมพลังสมองของตนเอง บอกถึงประโยชน์ของการเสียสละให้ได้มากที่สุดในเวลา 10 นาที
 - 3.3 กลุ่มใดได้มากที่สุดว่ากลุ่มนั้นชนะ
 - 3.4 ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันอภิปรายและสรุปถึงประโยชน์ของการเสียสละ

ครั้งที่ 5

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อสร้างความเห็นอกเห็นใจ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
2. เพื่อสร้างความมีน้ำใจ
3. เพื่อสร้างเสริมการสละทรัพย์
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดาษเช็ค, สมุดธนาคาร, ของต่าง ๆ ที่เตรียมไว้ขาย
- กิจกรรม : แลกเช็ค
- วิธีการ : 1. ขอสมาชิกในกลุ่มเป็นอาสาสมัครสังเกตการณ์ 2 คน
เป็นคนขายของ 3 คน
2. ผู้นำแจกสมุดธนาคาร พร้อมเช็คให้สมาชิก ซึ่งภายในสมุดธนาคาร
บางคนจะมีเงินจำนวนมาก บางคนน้อย
3. ให้โอกาสสมาชิกได้แลกเช็คกับเพื่อน 1 ครั้ง
4. สมาชิกทั้งหมดไปเลือกซื้อของจากคนขาย ตามจำนวนของที่ตน
ต้องการ โดยถ้าเงินของใครไม่พอซื้อให้รวมกันแก้ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน ๆ
5. เมื่อจบเกมให้ผู้สังเกตการณ์พูดถึงพฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคน
ที่สังเกตได้
6. ผู้นำและสมาชิกช่วยกันสรุปถึงความรู้อีกตอนที่ตนแลกเช็คกับเพื่อน
และชื่อของในหัวข้อ
6.1 เมื่อได้เงินในเช็คน้อยกว่าที่เราจ่ายให้เพื่อนรู้สึกอย่างไร ?
6.2 เมื่อได้เงินในเช็คมากกว่าที่เราจ่ายให้เพื่อนรู้สึกอย่างไร ?
6.3 เมื่อไปซื้อของกับเพื่อนแล้วเงินไม่พอรู้สึกอย่างไร ?
6.4 เมื่อเพื่อนแบ่งเงินให้อีกเพื่อซื้อของรู้สึกอย่างไร ?
6.5 คนที่แบ่งให้ทำไมจึงให้และรู้สึกอย่างไร ?
7. สมาชิกและผู้นำช่วยกันสรุปอีกครั้งหนึ่ง

ครั้งที่ 6

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการตัดสินใจของ
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : -
- กิจกรรม : เกมทอให้ยาว
- วิธีการ :
1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม
 2. ผู้ดำเนินการชี้แจงกติกาตั้งตอไปนี้ให้สมาชิกฟัง
 - ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มหาของที่มีอยู่ภายในตนเอง มาวางเรียงตอกันให้ไต่ยาวที่สุด จากจุดเริ่มต้นที่ผู้ดำเนินการกำหนดให้
 - ห้ามลุกไปหยิบของจากที่อื่น
 - คัดสินแพ้ชนะ เมื่อครบเวลาที่กำหนดไว้ (15 นาที) กลุ่มใดมีความยาวมากกว่า กลุ่มนั้นถือว่าชนะ
 3. สมาชิกแต่ละกลุ่มเข้าแถวเรียงหนึ่ง เพื่อเตรียมพร้อมแข่งขัน
 4. เมื่อผู้ดำเนินการให้สัญญาณเริ่ม สมาชิกคนที่ 1 จะนำของตนเองไปวางเรียงแล้ววิ่งตอหลังคนสุดท้าย เวียนไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะหมดเวลา
 5. ให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกและประโยชน์ที่ได้จากกิจกรรมนี้
 6. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป

ครั้งที่ 7

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการตัดสินใจของ
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดาษตัดเป็นรูปตัวอักษรต่าง ๆ
- กิจกรรม : เกมตัดสินใจอักษร
- วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม
 2. ผู้ดำเนินการแจกตัวอักษรที่เตรียมมาให้สมาชิก
 3. ผู้ดำเนินการกำหนดค่าให้ครั้งละ 1 คำ ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มหาวิธีการที่จะทำให้กลุ่มของตนมีค่าเหมือนกับของผู้ดำเนินการได้เร็วที่สุด
 4. กลุ่มใดประกอบคำได้เร็วในแต่ละครั้งถือว่าชนะ
 5. ให้สมาชิกบอกถึงความรู้สึกของตนเอง
 6. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป

ครั้งที่ 8

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการสะกดร่างกาย
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : รูปภาพ
- กิจกรรม : นิทานเรื่อง "ช่วยกันสร้างสะพาน"
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งล้อมเป็นวงกลม
2. ผู้ดำเนินการเล่านิทานประกอบรูปภาพ เรื่อง ช่วยกันสร้างสะพานให้สมาชิกฟัง
3. สมาชิกร่วมกันอภิปรายถึงอุปนิสัยต่าง ๆ ของตัวละคร
4. สมาชิกบอกถึงตัวละครที่สมาชิกอยากจะเป็นหรือชอบตัวใดเพราะเหตุใด
5. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป
6. ให้โอกาสสมาชิกได้เล่าถึงสิ่งที่ตนกระทำเพื่อส่วนรวมในลักษณะแบบนี้บ้าง

หมายเหตุ

เสือ ช้าง หมี สิงห์โต ลิง เป็นเพื่อนกัน สัตว์ทั้งหมดอาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง เวลาเช้าของทุกวันสัตว์เหล่านี้จะต้องชักชวนกันไปหาอาหารกินที่ต้องข้ามแม่น้ำใหญ่ช้ายป่าไป เพื่อที่จะไปสู่แหล่งอาหารที่อุดมสมบูรณ์อยู่อย่างนี้มาเป็นเวลานาน

วันหนึ่งเกิดพายุใหญ่ฝนตกอย่างหนัก ลมและฝนพัดพาเอาสะพานข้ามแม่น้ำพังทลายลงฝูงสัตว์ทั้งหลายจึงอดที่จะพากันไปหาอาหารได้ จนฝูงสัตว์เหล่านี้ยอมโซ่ ลิงซึ่งเป็นสัตว์ที่มีกำลังน้อย อยากจะข้ามแซมสะพานแต่ก็จนกว่าปัญญาเพราะไม่มีกำลังจึงไปขอร้องเพื่อนสัตว์ให้มาช่วย

เสือ ช้าง หมี สิงห์โต ต่างปฏิเสธว่าคนไม่ว่าง ไม่มีเวลา และไม่มีแรงเพราะมีอาหารไม่สมบูรณ์ ลิงจึงไปเชิญขอร้องสัตว์อื่นในป่า ซึ่งสัตว์อื่น ๆ ก็มาช่วยเหลือที่หึ่งที่พวกมันมีได้ใช้สะพานนี้เลย จนในที่สุดช้างเกิดความสำนึกทนุไม่ไหวเพราะฝูงสัตว์เล็กน้อยต่างไม่มีกำลังแต่ก็พยายามจะสร้างเกิดความละอายใจจึงไปช่วยและเสือ หมี สิงห์โต ต่างก็ตามช้างไปช่วยสร้างสะพานจนสำเร็จ สัตว์เหล่านั้นก็รักกันและพากันไปหาอาหารกินเหมือนเดิม ซึ่งต่างก็ภูมิใจที่ตนได้มีโอกาสใช้ร่างกายของตนทำประโยชน์ให้ส่วนรวม

ครั้งที่ 9

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการสะกดร่างกาย
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : กลางสนาม, ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : ไข่ไก่
- กิจกรรม : เกมแย่งไข่
- วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มแยกตัวแทนออกมา
กลุ่มละ 1 คน
2. สมาชิกที่เหลือแต่ละกลุ่มตั้งวงกลม กลุ่มละ 1 วง
3. ผู้นำแจกไข่ไก่ให้สมาชิกกลุ่มละ 1 ฟอง
4. ตัวแทนของสมาชิกที่แยกไว้ สลับกลุ่มกันเข้าชิงไข่
(เหมือนสิงชิงบอล)
5. เมื่อผู้นำให้สัญญาณให้เริ่มเล่นได้ที่
กติกา ให้สมาชิกส่งไข่โดยวิธีโยนและวิ่งรับ มิให้ไขตกแตก
ถ้ากลุ่มใดทำแตก หรือถูกแย่งไข่ได้ถือว่าแพ้
6. ผู้นำถามความรู้สึกของสมาชิกว่าเป็นอย่างไร
7. ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นว่า กลุ่มของตนแพ้, ชนะ
เพราะเหตุใด

ครั้งที่ 10

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการตระกำลังสติปัญญาและความคิด
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : เชือกยาวเส้นละ 8 นิ้ว จำนวนเท่าสมาชิก , กลองใส่ของ 1 ใบ (ใหญ่)
- กิจกรรม : เกมช่วยเพื่อนคิด
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการให้สมาชิกเลือกเชือกจากมือผู้ดำเนินการ คนละ 1 เส้น
2. ให้สมาชิกช่วยกันคิดหาวิธีการที่จะทำให้กลองใส่ของใบใหญ่ เคลื่อนที่ไปถึงจุดหมายได้ โดยมีให้ของล่วงหน้า โดยใช้สิ่งที่สมาชิกมีอยู่
3. ให้เวลาจนกว่าสมาชิกจะคิดค้นวิธีการได้ ไม่เกิน 30 นาที
4. สมาชิก 2 คน เป็นผู้สังเกตพฤติกรรมของสมาชิกอื่น ๆ ด้วย
5. สมาชิกผู้สังเกต และผู้ดำเนินการช่วยกันสรุปถึงพฤติกรรมของสมาชิกทุกคนว่าใครบ้างช่วยกันคิด, ใครบ้างไม่ช่วยไม่สนใจ และผลงานออกมาเป็นอย่างไร
6. ผู้ดำเนินการและสมาชิกทั้งหมดช่วยกันสรุป

ครั้งที่ 11

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการสังเกตสติปัญญาและความคิด
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดานคำ, ชอล์ก
- กิจกรรม : เกมแข่งเขียนกระดาน
- วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่ม
 2. แต่ละกลุ่มยืนเรียงหันหน้าเข้าหากระดาน โดยคนแรกถือชอล์กไว้ เมื่อได้รับสัญญาณเริ่มให้สมาชิกคนแรกของแต่ละกลุ่มวิ่งไปที่กระดานคำแล้วเขียนคำขึ้น 1 คำ วิ่งกลับมาที่แถวส่งชอล์กให้คนต่อไปวิ่งไปเขียนต่อจากคำแรก จะเขียนข้างหน้าหรือหลังคำของคนแรกก็ได้ แล้วก็กลับมาส่งชอล์กให้คนต่อไปอีก ทำแบบนี้จนครบ (ผู้เล่นแต่ละคนไม่มีการปรึกษากัน)
 3. กลุ่มใดเขียนได้ครบจำนวนคนก่อน และคำที่เขียนต่อกันนั้นเป็นรูปประโยค หรือข้อความที่มีความหมายเป็นกลุ่มที่ชนะ
 4. ให้สมาชิกบอกถึงสิ่งที่ได้จากเกมนี้
 5. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป

ครั้งที่ 12

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการใช้เวลา
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : รูปภาพ
- กิจกรรม : นิทานประกอบรูปภาพเรื่อง โชคดีของอ้อ
- วิธีการ : 1. ให้สมาชิกนั่งล้อมวงกลม
 2. ผู้ดำเนินการเล่านิทานประกอบรูปภาพเรื่อง โชคดีของอ้อให้สมาชิกฟัง
 3. ถามสมาชิกว่า รู้สึกอย่างไรต่อเหตุการณ์ต่างของอ้อ และของตัวละครอื่น ๆ ในเรื่อง
 4. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุป

หมายเหตุ

อ้อเป็นเด็กหญิงลูกของชายตัดฟันที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ชายป่า ทุก ๆ วันไม่ว่าพ่อของอ้อจะไปตัดฟันที่ใดก็ตามอ้อจะต้องไปช่วยหาบน้ำกลับมาบ้านเสมอ และวันนี้ก็เช่นกัน พ่อของอ้อไปตัดฟันที่ชายป่าฝั่งใหม่ที่ยังไม่เคยไปมาก่อน ในขณะที่ออกกำลังรับหาบน้ำกลับมาเพื่อจะตักกลับมาหุงอาหารสำหรับพ่อและตนเองนั้น จำต้องเดินข้ามก้อนหินก้อนโตก้อนหนึ่ง ผู้คนที่เดินผ่านไปผ่านมาจะต้องเสียเวลาในการเดินข้ามก้อนหินนี้ อ้อจึงชวนพ่อของตนช่วยกันจัดหิน โดยใช้เชือกที่มัดหินนั่นเอง ซึ่งอ้อคิดว่าหากที่ตนเสียเวลาจัดหินก้อนโตนี้ จะทำให้ผู้อื่นที่จะเดินทางนี้ไม่ต้องเสียเวลาอีกต่อไป ในที่สุดอ้อและพ่อก็จัดหินก้อนนั้นสำเร็จ และพบหมาหมาหนึ่งอยู่ภายใต้หินใหญ่ก้อนนั้น อ้อและพ่อก็ออกมาก็พบแก้วแหวนเงินทองมากมาย และมีกระดาษเล็ก ๆ เขียนไว้ว่า สำหรับผู้ที่ยกหินก้อนนี้ออกพ้นการกีดขวางทางใต้ อ้อและพ่อจึงอยู่กันอย่างมีความสุขตลอดไปด้วยการยอมเสียสละเวลาของตนเพื่อคิดจะช่วยเหลือผู้อื่นนั่นเอง

ครั้งที่ 13

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการใช้เวลา
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : กระดาษ, ปากกา (ดินสอ)
- กิจกรรม : เกมดำเนินเป็นไอ⁺
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการเล่าเรื่องของไอให้สมาชิกฟังว่า ทุกเย็นหลังกลับจากโรงเรียน ไอจะต้องรีบทำการบ้านให้เสร็จ แล้วจึงจะได้ดูหนังการ์ตูนทางโทรทัศน์ เพราะถูกยื่นคำขาดจากแม่ว่า ถ้าวันไหนทำการบ้านไม่เสร็จก็จะอดดู วันนี้หนังการ์ตูนถึงตอนที่น่าสนใจติดตามตอนหนึ่ง ไอจึงรีบทำการบ้านของตน แต่ในขณะที่ไอกำลังทำการบ้านอยู่นั้น ดุงแมนเพื่อนบ้านได้มาขอให้ไอไปช่วยเฝ้าบ้านและดูแลหลานชายของแกสักประเดี๋ยว เพราะดุงแมนต้องไปซื้อข้าวสารที่ตลาด ไอคิดว่า ถ้าไอไปตามคำขอร้องของดุงแมน ไอก็จะทำการบ้านไม่เสร็จทันดูหนังการ์ตูนแน่ ๆ
- ถ้านักเรียนเป็นไอ นักเรียนจะ- - - - -
2. ให้เวลาสมาชิกแต่ละคนคิดเรื่องของไอว่าถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป เพราะเหตุใด
3. ให้สมาชิกช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากเหตุผลของสมาชิกแต่ละคน
4. ให้สมาชิกช่วยกันสรุปถึงข้อคิดที่ได้จากเกมนี้

ครั้งที่ 14

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการลดความทุกข์สบาย
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : ผ้าปิดแข็ง ๆ ที่ทำเป็นหางหนู, หูกระต่าย, ปากเบ็ด, ปีกไก่
- กิจกรรม : เรื่อง "หางหนูหาย"
- วิธีการ : 1. ขออาสาสมัครที่จะเป็นตัวละคร ซึ่งมี หนูน้อย, กระต่าย, เบ็ด, ไก่
2. สมาชิกที่เหลือเป็นผู้และผู้สังเกตการณ์
3. ให้ตัวละครดู ทำความเข้าใจกับตัวละครที่เตรียมไว้ดังนี้
- กระต่าย : สวัสดิ์หนูน้อย สบายดีหรือจะ
- หนูน้อย : ไม่ค่อยสบายเลย ไม่รู้เป็นอะไร เธอจะไปไหนจะกระต่าย
- กระต่าย : ไปดูกระต่ายจะ แต่ขอฉันตรวจดูหนูน้อยซิ เอ๊ะ ! หางหนูหายไปไหนนะหนูน้อย
- หนูน้อย : จริงหรือนี่ ! ร้องไห้...คงเป็นเพราะหางฉันหายแน่ ๆ เลย ฉันถึงไม่ค่อยสบาย
- กระต่าย : ไม่เป็นไร อย่าร้องไห้เลยนะ เดี่ยวฉันจะชวยเธอหาเอง
- หนูน้อย : เธอมีหูอะไรหรือจะ
- กระต่าย : ไม่เป็นไรจะ ฉันจะไปตามพรรคพวกมาชวย ค่ายจะได้เร็ว ๆ
- แล้วกระต่ายก็ไปหาเบ็ดและไก่

กระต่าย : แม่ไก่จ๋า เห็นหางของหนูน้อยเพื่อนเรามั้ยจ๊ะ ?

ไก่ : โอ๊ย ! แหม ฉันกำลังพักผ่อนสบาย ๆ เดี่ยวก็ต้องจิกกินอาหารอีก เดี่ยวพอมืดก็อดกิน ตอนนี้เวลาพักผ่อนฉันจะเชอ ใครจะเป็นอย่างไร ฉันไม่สนใจหรอก

กระต่ายจึงต้องไปหาเบ็ดซึ่งเป็นเพื่อนกันอีก

เบ็ด : ว่าไงจ๊ะ กระต่ายมีธุระอะไรหรือเปล่า

กระต่าย : ฉันจะมาชวนเธอไปช่วยหาหางของหนูน้อย เขาทำหายไป ตอนนี้เลยไม่ค่อยสบาย

เบ็ด : ไปซีจ๊ะ ฉันกำลังวางพอดี

ผลสุดท้ายกระต่ายและเบ็ดก็ช่วยกันหาหางของหนูน้อยจนพบ ต่อมาไก่ได้รับความเดือดร้อน จึงไม่มีใครช่วยเขาเลย ในที่สุดไก่ก็สำนึกได้ว่าคนนั้นไม่เคยช่วยเหลือเพื่อน ๆ เลย

4. ผู้นำและสมาชิกช่วยกันสรุปโดยให้อีกาสตัวละครแสดงความรู้สึกของตัวละครเล่นควาย

4. ถ้ามึงถึงความรู้สึกรองสมาชิกที่สมัครลงเป็นผู้เก็บเหริยญว่
ไค้รับความสะควกสบายเพียงไร และสมาชิกที่ไม่ไค้อาสา
สมัครเป็นผู้เก็บเหริยญเลยว่รู้สึกอยางไร
5. ผู้นำและสมาชิกรวมกันอภิปราย สรุป

ครั้งที่ 15

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการสร้างความสุขสบาย
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : เหรียญ 5 บาท, 1 บาท, 50 สตางค์, 25 สตางค์,
ผ้าปิดตา 3 ผืน
- กิจกรรม : เกมเก็บเหรียญ
- วิธีการ : 1. แบ่งสมาชิกออกเป็น 3 กลุ่ม
2. ชีตวงกลมรัศมีประมาณ 2 เมตร 1 วง แล้วนำสตางค์
เหรียญที่เตรียมไว้ไปรยลงในวงกลมนั้น
3. ผู้ดำเนินการชี้แจงกติกาให้สมาชิกทราบ
3.1 สมาชิกที่จะเข้ามาเก็บเหรียญในวงกลมนี้จะต้องถูกปิดตา
ด้วยผ้า
3.2 การเข้ามาเก็บเหรียญนี้จะต้องใช้วิธีการคลานเก็บเท่านั้น
3.3 การเก็บเหรียญ 1 ครั้ง อนุญาตให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมา
กลุ่มละ 1 คน เท่านั้น
3.4 การเก็บเหรียญครั้งต่อไป ในแต่ละกลุ่มให้หาอาสาสมัคร
ที่จะเป็นตัวแทนอาจเป็นคนเดิมหรือเปลี่ยนคนก็ได้
3.5 การตัดสินแพ้ชนะ เมื่อสมาชิกของแต่ละกลุ่มลงเก็บเหรียญ
ได้ 4 ครั้งแล้ว ให้นำสตางค์รวมกันทั้งหมด กลุ่มใดได้มาก
ถือเป็นชนะ

ครั้งที่ 16

- จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างเสริมการตระปโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม
- เวลา : 50 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : -
- กิจกรรม : ร่วมกันอภิปรายในหัวข้อ "จะทำอะไรดี"
- วิธีการ : 1. ผู้ดำเนินการจะสมมติสถานการณ์ให้สมาชิกเลือกว่าตนจะเลือกทำอะไร ในสิ่งที่กำหนดให้ และเพราะเหตุใดจึงเลือกสิ่งนั้น
สถานการณ์นั้นคือ ให้สมาชิกเลือกระหว่างการมาช่วยพัฒนาห้องเรียน, ไปดูหนังเรื่องที่คอบมานาน และนอนพักผ่อนอยู่กับบ้าน ในวันหยุดที่จะถึงนี้
2. ผู้ดำเนินการและสมาชิกช่วยกันสรุปโดยการเปรียบเทียบประโยชน์ที่จะส่งผลต่อส่วนรวมที่เราควรจะทำ

ครั้งที่ 17

- จุดมุ่งหมาย : 1. เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงทัศนคติของตนเองที่มีต่อความเสียสละ
2. สรุปผลที่ได้จากการเข้าร่วมกลุ่ม
3. เพื่อสร้างความประทับใจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันระหว่างสมาชิกต่อไป
- เวลา : 1 ชั่วโมง 30 นาที
- สถานที่ : ห้องเรียน
- อุปกรณ์ : อาหารว่างที่สมาชิกแต่ละคนเตรียมมา, กระดาษ
- กิจกรรม : "ความเสียสละในทัศนะของฉัน"
- วิธีการ : 1. ผู้นำให้สมาชิกกล่าวทบทวนถึงการเข้ากลุ่มที่ผ่านมา
2. สมาชิกออกมากล่าวถึง "ความเสียสละในทัศนะของฉัน"
โดยกำหนดเวลาให้พูดคนละ 3 - 4 นาที
3. สมาชิกและผู้นำร่วมกันอภิปรายสรุปถึงผลที่ได้จากการเข้าร่วมกลุ่ม
4. ให้สมาชิกกรอกแบบสอบถามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ
เพื่อเป็นการประเมินผล
5. สมาชิกและผู้นำร่วมกันรับประทานอาหารว่างที่เตรียมมารวมกัน

แบบประเมินผลหลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่ม

ชื่อ.....ชื่อสกุล.....

ขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกคนได้โปรดแสดงความคิดเห็น ทัศนคติ และความรู้สึกของตัวนักเรียนเองที่มีต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้

2. ประโยชน์ที่นักเรียนคิดว่าได้รับจากการฝึกกิจกรรมกลุ่มในครั้งนี้

3. หลังจากการฝึกกิจกรรมกลุ่มแล้ว มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร เกิดขึ้นกับนักเรียนบ้าง

4. ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการฝึกกิจกรรมกลุ่มครั้งต่อไป

5. อื่น ๆ ถ้ามี.....

4. ข้อสนเทศเกี่ยวกับความเสี่ยตละ

โปรแกรมการให้ข้อเสนอแนะ (สองแบบฝึกหัด)

ครั้งที่/วัน/เวลา	จุดมุ่งหมาย
1. 29 ตุลาคม 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	ปฐมนิเทศ - บอกจุดประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะ - วิธีการให้ข้อเสนอแนะ
2. 31 ตุลาคม 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างความคุ้นเคย เบิกเผย เป็นกันเอง ในหมู่สมาชิก
3. 5 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างความรู้ดีว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม - การได้รับการยอมรับจากกลุ่ม
4. 7 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- รู้ความหมายของคำว่า "เสียสละ" - รู้ถึงประโยชน์ของการเสียสละ
5. 12 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างความมีน้ำใจ, เห็นอกเห็นใจ, ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
6. 14 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างเสริมการสละกำลังทรัพย์สินของ - สร้างเสริมการสละกำลังกาย
7. 19 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างเสริมการสละกำลังความคิดและ สติปัญญา - สร้างเสริมการสละเวลา
8. 21 พฤศจิกายน 2528 เวลา 15.30 - 16.00 น.	- สร้างเสริมการสละความสุขสบาย - สร้างเสริมการสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อ ส่วนรวม

ครั้งที่ 1 ปรุมนิเทศ

1. อธิบายให้สมาชิกเข้าใจจุดประสงค์ของการให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณธรรม
ด้านความดีเสียสละ ว่าเป็นการดูความเปลี่ยนแปลงคุณธรรมด้านความดีเสียสละของสมาชิก
หลังจากได้รับข้อเสนอแนะครบทุกครั้งแล้ว
2. การให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกโดยการพิมพ์แล้วอัดสำเนาแจกให้แก่สมาชิก
ทุกคนอ่าน โดยที่ถ้าสมาชิกไม่เข้าใจหรือสงสัยเนื้อหาตอนใด ก็เปิดโอกาสให้ซักถาม
3. การให้ข้อเสนอแนะแก่สมาชิกนี้จะมีทั้งหมด 8 ครั้ง

ครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างความคุ้นเคย, เปิดเผย, และเป็นกันเองในหมู่สมาชิก เนื้อหา การที่คนเราจะอยู่รวมกันหรือทำงานร่วมกันได้นั้น ต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ซึ่งจะต้องเริ่มจากการรู้จักกันตั้งแต่ผิวเผินไปจนถึงรู้จักสนิทสนม และรู้ความต้องการสิ่งที่ชอบ และไม่ชอบของกันและกันเป็นอย่างดี ตามปกติการที่คนเราจะสนิทสนมกันเนื่องจากมีนิสัยในคล้าย ๆ กัน ความใกล้ชิดและร่วมงานกันบ่อย ๆ ก็มีส่วนทำให้เราสนิทสนมกันได้ แต่เราจะสามารถพูดได้หรือไม่ว่าเรารู้จักเพื่อนสนิทของเราดี รู้จักนิสัยใจคอ รสนิยม ฯลฯ ของเพื่อนเราจริง ๆ เราคุ้นเคยสนิทกับเพื่อน ๆ ไหน และเราให้ความเป็นกันเองกับเพื่อน ๆ หรือไม่

เราอาจจะรู้จักเพื่อน ๆ ของเราได้ก็จากการเปิดเผยตัวเองของเพื่อน ๆ ซึ่งการเปิดเผยตัวเองเป็นสิ่งที่ดีและน่าชื่นชม ถ้าเราเปิดเผยตัวเองอย่างจริงจังและสุจริตใจ การแบ่งปันบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับตัวเราให้คนอื่นได้รู้ เป็นการพัฒนาตัวเราให้เติบโตในค่านิยมที่ดีต่อหมู่คณะที่เราอาศัยอยู่ ตัวอย่าง "ช็อคโกแลต" เมื่อยังตูมอยู่นั้น มันปิดตัวมันเอง เราไม่อาจเห็นความสวยงามของมันได้เต็มที่ แต่เมื่อมันบานแย้มหรือบานเต็มที่ เราก็จะค่อย ๆ เห็นความสวยงามของมัน เราจะได้รับความสุขจากกลิ่นหอมของมัน ดอกไม้บานและแย้มออกเพื่อให้และเพื่อรับค้ำยคือมันรับน้ำฝน, แสงแดด และน้ำให้หวานของมันแก้มึงหรือแมลงอื่น ๆ เมื่อมาถูกเกสรของมัน" ในทำนองเดียวกันชีวิตและจิตใจเราจะพัฒนาขึ้น ถ้าหากเราเปิดใจที่จะให้และรับค้ำย

การเปิดเผยตัวเองมีเรื่องยาก ถ้าเราต่างมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต้องกล้าเปิดเผยตัวเองเพื่อให้ผู้อื่นรู้จักเราดีจริง ๆ เพื่อเราจะได้อยู่รวมกันอย่างสันติ คนเราจะเติบโตในค่านิยมที่ดีต่อเมื่อเรากล้าเปิดเผยตัวเอง การที่จะให้ผู้อื่นสนใจหรือเปิดเผยตัวเองนั้น เราจำเป็นต้องเป็นฝ่ายเริ่มสนใจและเปิดเผยตนเองเสียก่อน
ผู้อื่น

บัญชา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ ฯ

ครั้งที่ 3

จุดมุ่งหมาย : เพื่อสร้างความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อกลุ่ม และได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

เนื้อหา ตามหลักจิตวิทยาบอกว่า คนทุกคนมีความต้องการการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ต้องการให้ผู้อื่นสนใจตน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด สมมติว่าท่านได้รับเชิญให้ไปพูดเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เพื่อน ๆ ฟัง พอก้าวออกไปหน้าเวทีก็ได้รับการปรบมือยอมรับอย่างเอิกเกริก ท่านก็จะมีความเบิกบานใจ อบอุนใจ อย่างน้อยก็ถือว่าเป็นการเริ่มต้นที่ดี ยิ่งถ้าพูดต่อไปแล้วได้รับการปรบมือและตั้งใจฟัง ก็มีกำลังใจที่จะพูดและเชื่อมั่นมากขึ้น สรุปได้ง่าย ๆ ว่า ท่านทำงานด้วยความเบิกบานใจก็เพราะได้รับการยอมรับและกำลังใจจากเพื่อน ๆ

ในทางกลับกัน ถ้าเพื่อน ๆ ทำปฏิกริยาในทางตรงกันข้ามยังไม่ทันที่ท่านจะเอ่ยปากพูด เพื่อน ๆ ก็ไม่สนใจกลับพูดคุยกันเอง จะทำให้ท่านเกิดไม่อยากพูดเสมือนหนึ่งว่าท่านได้รับการปฏิเสธ ทำให้ขาดความเชื่อมั่นที่จะพูด ซึ่งก็เป็นเพราะไม่ได้รับการยอมรับนั่นเอง

จะเห็นว่า บุคคลใดก็ตามเมื่อได้เข้ามาอยู่ในกลุ่ม ถ้าหากกลุ่มให้ความรัก ความสนใจและให้การยอมรับ และทุกคนก็มีความสามัคคีกันดี เขาก็จะเกิดความรักกลุ่ม รักพวกพ้อง ทำให้เกิดความต้องการกลุ่ม ไม่อยากผละจากกลุ่ม หากเขาถูกแยกออกไปคนในกลุ่มและบุคคลนั้นก็เกิดความรู้สึกว่าสูญเสียของมีค่าสำหรับกลุ่มไป

การที่จะให้ใครยอมรับและเห็นความสำคัญของเรานั้น ไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ เราจะต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มด้วย เช่น ในเวลาที่กลุ่มทำกิจกรรม เรากลับนั่งมองเฉย ๆ การกระทำเช่นนั้นนอกจากจะเป็นผลร้ายต่อกลุ่มแล้ว ยังเป็นการดูถูกตัวเองว่าไร้ค่าไร้ความสำคัญต่อกลุ่ม ทั้ง ๆ ที่เราชอบให้ผู้อื่นเห็นความสำคัญของเรา แต่เราก็ไม่ทำตัวเองให้มีความสำคัญหรือมีค่าต่อกลุ่ม มัวแต่รอรับให้ผู้อื่นให้ความสำคัญแก่ตน ซึ่งบ่งให้เห็นถึงความเห็นแก่ตัวของเรา เพราะฉะนั้นอย่าคิดว่าตัวเองไม่สำคัญ เพราะถ้าแต่ละคนคิดเช่นนี้ เราจะรวมกลุ่มกันไม่ได้ และผลสุดท้ายก็จะไม่มีใครช่วย -

พัฒนาสังคม แต่ให้คิดเสมอว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความสำคัญต่อกุ่ม
 มาก กระนั้นก็ดีเมื่อเราคิดว่าเราสำคัญ เราควรต้องคิดอยู่เสมอว่า คนอื่น ๆ ก็
 สำคัญไม่แพ้เรา บางทีเพราะความเคยชินอาจทำให้เราลืมความสำคัญหรือความ
 ต้องการของเพื่อน ๆ ไปเสีย ฉะนั้นควรจะระลึกไว้ว่าทุกคนมีความสำคัญเท่า ๆ
 กันทั้งสิ้น

บัญชา ศรีประมง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ อมรินทร์การพิมพ์ กรุงเทพฯ ฯ
 2521, หน้า 118

อรสา กุมารี่บุกหุค "การยอมรับผู้อื่น" กลุ่มสัมพันธ์, ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1
 บุรพาศิลป์การพิมพ์ 2522, หน้า 161

ครั้งที่ 4

- จุดมุ่งหมาย - ใ้รู้ความหมายของคำว่า "การเสียสละ"
 - ใ้รู้ถึงประโยชน์ของการเสียสละ

เนื้อหา คำว่าเสียสละ มาจากคำว่า "จาคะ" ในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงความมีจิตใจกว้างขวาง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูล สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตนได้ ไม่คับแคบเห็นแก่ตัว หรืออีกนัยหนึ่งคือ สละสิ่งอันที่เคยยึดถือไว้ และสิ่งทั้งหลายอันผิดพลาดจากความจริงเสียได้ โดยเริ่มจากสละอามิสจนถึงสละกิเลส

ส่วน พ.อ.บิ่น มุทุกันต์ (บิ่น มุทุกันต์ 2519, 9) ได้กล่าวถึงการเสียสละไว้ว่า หมายถึงการตัดสินใจหรือศรัทธาของตน ตัดความยึดถือเสีย ความเสียสละมี 2 นัย คือ สละวัตถุ และสละอารมณ์ สละวัตถุหมายถึง สละทรัพย์สินของ ๆ ตน เพื่อประโยชน์แก่คนอื่น สละอารมณ์หมายถึง เป็นคนรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นข้าศึกต่อความสงบทางใจ ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับพระเทพวิมลโมลี (พระเทพวิมลโมลี 2528, 42) ที่เขียนเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความเสียสละไว้ว่า "การเสียสละหมายถึง การตัดสินใจไม่หวั่นไหวในสิ่งของนั้น ๆ และการละทิ้งสิ่งที่เป็นข้าศึกต่อความจริงใจคือการละทิ้งอารมณ์ที่มารบกวนจิตใจทำให้เสียความจริงใจ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นนี้ พอสรุปได้ว่าความเสียสละหมายถึง ความคิดความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการสละผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม ได้แก่ การสละกำลังกาย, การสละกำลังทรัพย์สินของ, การสละสติปัญญา, การสละเวลา และการสละความสุขสบาย

ประโยชน์ของการเสียสละ

สภาพสังคมทั่วไปในปัจจุบัน กำลังประสบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุหรือรากฐานของปัญหาเหล่านั้นส่วนหนึ่งเกิดจากความเห็นแก่ตัวของบุคคล การไม่รู้จักเสียสละและการขาดคุณธรรมด้านต่าง ๆ การรู้จักเสียสละช่วยเหลือสงเคราะห์แก่กันไม่เห็นแก่ตัว

เกินไป เป็นการทำให้จิตใจมีความเมตตาปราณีไม่กระต้าง และยังเป็นเครื่องผูกใจ
 ผู้อื่นไว้ได้อีกด้วย ซึ่งธรรมดาที่คนเราอยู่ในสังคมก็ต้องเป็นผู้รู้จักเสียสละในคราวที่
 ควรเสียสละ อันเป็นการแสดงน้ำใจหรือคุณกิตติมศักดิ์ ดังคำพังเพยที่ว่า "บริวารมา
 เพราะน้ำใจดี บริวารหนีเพราะน้ำใจลด บริวารหมดเพราะน้ำใจแห้ง"

การเสียสละเล็ก ๆ น้อย ๆ ของคนในสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน จะเป็นการ
 ช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประการหนึ่ง

ปิ่น มุกข์นิตย์ "ธรรมของชราวาส" เอกสารประกอบการประชุมอบรมครูสอนจริยศึกษา
 2515, หน้า 9

เทพวิมลโมลี, พระ "ศาสนากับความมั่นคง" จิตวิทยาความมั่นคง กรุงเทพฯ ฯ
 2528, หน้า 40

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พจนานุกรมพุทธศาสตร์ โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 2518, หน้า 84

ครั้งที่ 5

จุดมุ่งหมาย สร้างความมีน้ำใจ, เห็นอกเห็นใจ, ไม่เอาเปรียบผู้อื่น

เนื้อหา ความเป็นผู้มีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ซึ่งการกระทำใน 3 สิ่งนี้ ถือเป็นสิ่งที่สังคมควรปฏิบัติอย่างยิ่ง ในชุมชนที่อยู่รวมกันเป็นสังคม เป็นการกระทำที่มุ่งจะช่วยเหลือผู้อื่นที่ได้รับความทุกข์ยาก โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้ง แต่จะคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมหรือความทุกข์ยากเดือดร้อนของผู้อื่น อันเป็นการนำสังคมนั้นไปสู่ความสงบสุข แต่ถ้านั้นในสังคมใดละเลยที่จะปฏิบัติใน 2 สิ่งนี้ สังคมนั้นก็จะเต็มไปด้วยกลุ่มคนที่เห็นแก่ตนเองเป็นส่วนใหญ่ จะเกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน และคำนึงถึงแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งโดยไม่นึกถึงความทุกข์ยากหรือความเดือดร้อนของผู้อื่นอันเป็นการนำความไม่ปกติสุขไปสู่สังคมนั้น ๆ

คงจะเห็นได้ว่าในสังคมไทย บรรพบุรุษของเราแต่โบราณมักจะอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานเป็นผู้มีน้ำใจ เห็นอกเห็นใจ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ดังปรากฏอยู่ในสำนวนต่าง ๆ มากมาย เช่น ถ้อยที่ถ้อยอาศัย ฯลฯ เป็นต้น และนอกจากนี้ จะขอยกตัวอย่างที่มีปรากฏในโคลงโลกนิติของกรมพระยาเดชาดิศร ที่ว่า

ให้ท่านท่านจักให้	ตอบสนอง
นบท่านท่านจักปอง	นอบไหว
รักท่านท่านควรครอง	ความรัก เรานา
สามสิ่งนี้เว้นไว้	แต่ผู้ทรชน

และ

ใครจักผูกโลกแม่	รักเรียง
เหล็กเทาล่าตาลตรีง	ไปหล่น
มนตรียาผูกน่านหึ่ง	หายเสื่อม
ผูกเพื่อไมตรีนั้น	แน่นเท่าวันตาย

เดชาดิศร, กรมพระยา ประชุมโคลงโลกนิติ โรงพิมพ์เจริญธรรม กรุงเทพฯ ฯ

2504, หน้า 63 และ 70

ครั้งที่ 6

- จุดมุ่งหมาย
1. สร้างเสริมการ สละทรัพย์สินของ
 2. สร้างเสริมการ สละกำลังกาย

เนื้อหา การสละทรัพย์สินของหมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออก ในการให้ทรัพย์สินหรือสิ่งของของคนที่มียู่ เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่น หรือสังคม ดังจะเห็นได้ว่าเมื่อเวลาประเทศชาติเกิดทุกข์ภัย จะมีการขอรับบริจาค ทรัพย์สินของ เครื่องอุปโภคบริโภคต่าง ๆ ขึ้นตามหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งสมาคมต่าง ๆ ค่าย ซึ่งก็จะได้รับบริจาคมากมาย พอที่จะบรรเทาความเดือดร้อน ของผู้ประสบภัยในแต่ละครั้งได้เป็นอย่างดี ในฐานะนักเรียนซึ่งเป็นเยาวชนของประเทศ ถ้ายังไม่มีโอกาสที่จะให้ความช่วยเหลือในทุกข์ภัยนั้น ๆ ก็อาจจะฝึกการสละหรือบริจาค สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับเพื่อนฝูง หรือผู้ที่อยู่ในสังคมแวดล้อมเดียวกันกับเราเพื่อ ช่วยเหลือเขาได้เช่นกัน

การสละกำลังกาย หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีแนวโน้มจะแสดงออก ในการใช้ร่างกายของตนเพื่อช่วยเหลือ หรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม ซึ่งในปัจจุบันมักจะมีการก่อตั้งสมาคม, กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ขึ้น เช่น ลูกเสือชาวบ้าน, ไทยอาสาป้องกันชาติ ฯลฯ กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้เมื่อถึงวันสำคัญ ๆ จะเห็นได้ว่าเขา เหล่านี้ ร่วมตัวกันทำงาน ซึ่งเป็นการออกแรงกายพัฒนาจุดต่าง ๆ เพื่อเป็นสาธารณ ประโยชน์ การรวมแรงร่วมใจเพื่อสาธารณประโยชน์นี้ นอกจากจะทำได้โดยสมาคม หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ แล้ว อาจจะเป็นการรวมแรงกันในระหว่างเพื่อนฝูงที่โรงเรียน หรือคนในสังคมละแวกบ้านเดียวกันได้อีกด้วย และนอกจากนี้การสละแรงกายอาจทำ ได้โดยการช่วยเหลือผู้อื่นเป็นการส่วนตัว เช่น ช่วยผู้อื่นยกของ, การรับอาสาทำงาน หนัก ๆ ที่เราพอจะทำได้ให้แก่บุคคลอื่นที่เขาทำไม่ได้ เช่น เด็กหรือคนชรา เป็นต้น

ครั้งที่ 7

- จุดมุ่งหมาย
1. สร้างเสริมการสะก้างความคิดและสติปัญญา
 2. สร้างเสริมการสละเวลา

เนื้อหา การสะก้างความคิดและสติปัญญาหมายถึง ความคิดความรู้สึที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการคิดหรือช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวม เช่น ช่วยอธิบายสิ่งที่ผู้อื่นไม่เข้าใจ, ช่วยแก้ปัญหาให้กับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ดังจะขอยกตัวอย่างนิทานเรื่องต่อไปนี้

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีวานรฝูงหนึ่งอาศัยอยู่ในชายป่าลึกคิดแม่น้ำ และที่ชายน้ำแห่งนี้มีต้นไม้ใหญ่ ซึ่งให้ผลที่มีรสหวานอร่อยมาก อีกทั้งมีผลที่ใหญ่โตชนิดที่มีมะม่วงธรรมดา ๆ ทั้งหลาย และที่ต้นไม้ใหญ่นี้เองก็กลายเป็นที่พักพิงอาศัยของเหล่าวานรอย่างสุขสบาย ซึ่งวานรเหล่านั้นรู้ว่าสักวันหนึ่งอาจจะมีมนุษย์เข้ามาแสวงหาผลไม้ป่าและพบต้นไม้ใหญ่นี้เข้า พวกตนเองก็จะลำบาก และแล้ววันที่เหล่าวานรพากันวิตกกังวลมาถึง มีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอาชีพหาของป่าพลัดหลงเข้ามาถึงชายน้ำ และพบต้นไม้ใหญ่นี้จึงเก็บผลออกจากป่ามาถวายเจ้าเมือง เพราะเห็นเป็นมะม่วงที่มีรสหวานอร่อยและผลใหญ่โตมาก เมื่อเจ้าเมืองได้ลิ้มรสของมะม่วงก็ติดใจในรสอันโอชะ จึงได้ไต่ถามชาวป่าเหล่านั้นเมื่อใดความก็เตรียมจัดหาสบรivarออกเที่ยวป่าเพื่อเสาะหาต้นไม้ที่มีรสโอชะนั้น เมื่อเดินทางมาถึงชายน้ำก็พบต้นไม้ใหญ่ที่มีฝูงวานรอาศัยอยู่เต็มไปหมด จึงสั่งให้จัดหาสบรivarที่มีอาวุธ เช่น ธนู และหน้าไม้ ล้อมเตรียมยิงฝูงวานรเพราะกลัวถูกทำร้าย ฝูงวานรเหล่านั้นเมื่อแลเห็นมนุษย์เป็นจำนวนมากและมีอาวุธอยู่ควย ก็บังเกิดความกลัว จะหนีไปไหนก็ไม่ได้ เพราะถูกพวกมนุษย์ล้อมอยู่ใต้ต้นไม้ใหญ่เต็มไปหมด จึงต่างปรึกษารื้อกันว่าจะทำอย่างไรก็ต่างก็ช่วยกันออกความคิดเห็นตามกำลังสติปัญญาที่มีอยู่ ในที่สุดก็ตกลงกันว่าควรจะให้วานรที่แข็งแรงและมีรูปใหญ่กระโดดข้ามแม่น้ำไปเอาเอาวัลย์ผูกเอาไว้แล้วกระโดดกลับมาที่มะม่วงต้นเดิมเพื่อใช้เป็นสะพาน เชื้ออกให้ฝูงวานรทั้งหลายได้ข้ามไปยังอีกฝั่งหนึ่งได้ ฝ่ายเจ้าเมืองตั้ง เกตเห็นถึงความมีสติปัญญาของฝูงวานร เหล่านั้นจึงสั่งมิให้จัดหาสบรivarคนใดทำร้ายฝูงวานร เหล่านั้นแม้สักตัวเดียว และแล้วฝูงวานรทุกตัวก็พ้นจากภัยอันตรายที่มาถึงตัวได้ควยอาศัยกำลังสติปัญญานั้นเอง

การสละเวลา หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการใช้เวลาของตนเพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นหรือสังคม เช่น การใช้เวลาที่จะต้องทำงานของตนเองไปช่วยเหลือผู้อื่น ถึงแม้จะขอยกตัวอย่างนิทานเรื่องต่อไปนี้

อ้อ เป็นเด็กหญิงลูกของชายตัดฟันที่มีบ้านพักอาศัยอยู่ชายป่า ทุก ๆ วันไม่ว่าพ่อของอ้อจะไปตัดฟันที่ใดก็ตามอ้อจะต้องไปช่วยหอบฟืนกลับมาบ้านเสมอ และวันนี้ก็เช่นกัน พ่อของอ้อไปตัดฟันที่ชายป่าฝั่งใหม่ที่ยังไม่เคยไปมาก่อน ในขณะที่อ้อกำลังรีบหอบฟืนกลับมาบ้านเพื่อจะต้องกลับมาหุงอาหารสำหรับพ่อและตนเองนั้น จำต้องเดินข้ามก้อนหินก้อนโตก้อนหนึ่ง ผู้คนที่เดินผ่านไปผ่านมาจะต้องเสียเวลาในการเดินข้ามก้อนหินนี้ อ้อจึงชวนพ่อของตนช่วยกันงัดหิน โดยใช้เชือกที่มัดฟืนนั่นเอง ซึ่งอ้อคิดว่าการที่ตนเสียเวลางัดหินก้อนโตนี้ จะทำให้ผู้อื่นที่จะเดินทางนี้ไม่ต้องเสียเวลาอีกต่อไป ในที่สุดอ้อและพ่อก็งัดหินก้อนนั้นสำเร็จ และพบหอม้าหอหนึ่งอยู่ภายใต้หินใหญ่ก้อนนั้น อ้อและพ่อแกะออกก็พบแก้วแหวนเงินทองมากมาย และมีกระดาษเล็ก ๆ เขียนไว้ว่า สำหรับผู้ที่ยกหินก้อนนี้ออกพ้นการกีดขวางทางได้ อ้อและพ่อก็จึงอยู่กันอย่างมีความสุขตลอดไปด้วยการยอมเสียสละเวลาของตนเพื่อคิดจะช่วยเหลือผู้อื่นนั่นเอง

ครั้งที่ 8

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อสร้างเสริมการลดความทุกข์สบาย
 2. เพื่อสร้างเสริมการลดประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม

เนื้อหา การลดความทุกข์สบาย หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่มีแนวโน้มที่จะแสดงออกในการให้ความทุกข์สบายส่วนตน เพื่อช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคม

สังคมมนุษย์ในปัจจุบันเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาคอร์ปชั่นอื่น ๆ ฯลฯ สาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ในสังคมปัจจุบันนักวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ มักกล่าวว่าเกิดจากระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ทรุดโทรมลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ เข้ามาเร็วเกินไป แต่ถ้าวัดพิจารณากันอย่างลึกซึ้งถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหาเหล่านั้นจะเห็นได้ว่าการรักความสะบายสบายของตนเองมุ่งที่จะให้ตนได้รับความสุข โดยไม่คำนึงถึงสิ่งที่เหมาะสมในสภาพสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ยกตัวอย่างเช่น การก่อปัญหาอาชญากรรม นกชิงวิ่งราว จี้ปล้น สาเหตุที่นักวิเคราะห์กล่าวถึงคือ ประชาชนหรือบุคคลนั้นไม่มีจะกินจะใช้จึงต้องแย่งชิงของผู้อื่น ในทำนองเดียวกันถ้าเราจะมาดูกันอย่างลึกซึ้งคือ ในเมื่อเขาไม่มีจะกินจะใช้ ทำไมเขาจึงต้องแย่งชิงของผู้อื่น ในผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน แล้วเขาเกิดความสะบายสบาย คือมีกินมีใช้ มันเป็นสิ่งไม่ถูกต้อง หรือในกรณีเดียวกันเช่น ปัญหาคอร์ปชั่นซึ่งมักเกิดในวงงานส่วนรวม บุคคลที่กระทำพฤติกรรมนี้ก็คำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนโดยไม่คำนึงถึงความเสียหายของส่วนรวม เช่นกัน

ฉะนั้นในฐานะเขาชนสิ่งที่เราควรจะทำปฏิบัติได้ในเวลานี้ก็คือ ทำอย่างไรสังคมจึงจะเจริญก้าวหน้าและไม่เกิดปัญหาดังเช่นทุกวันนี้ การฝึกการลดความทุกข์สบายหรือประโยชน์ส่วนตนเพียงเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นการช่วยเหลือพัฒนาสังคมส่วนรวมบ้างในบางครั้งจะเป็นบ่อเกิดของความสงบสุขในสังคมอนาคตได้

๖๖๖๖๖๖๖๖

๖๖๖๖ Critical Values ของ T ใน Wilcoxon Matched - Pairs
Signed - Ranks Test

TABLE OF CRITICAL VALUES OF T IN THE WILCOXON
MATCHED-PAIRS SIGNED-RANKS TEST*

N	Level of significance for one-tailed test		
	.025	.01	.005
	Level of significance for two-tailed test		
	.05	.02	.01
6	0	--	---
7	2	0	---
8	4	2	0
9	6	3	2
10	8	5	3
11	11	7	5
12	14	10	7
13	17	13	10
14	21	16	13
15	25	20	16
16	30	24	20
17	35	28	23
18	40	33	28
19	46	38	32
20	52	43	38
21	59	49	43
22	66	56	49
23	73	62	55
24	81	69	61
25	89	77	68

* Adapted from Table I of Wilcoxon, F. 1949. *Some rapid approximate statistical procedures*. New York: American Cyanamid Company, p. 13, with the kind permission of the author and publisher.

ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความเสี่ยสละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
โรงเรียนมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี

บทคัดย่อ
ของ
กรองแก้ว สานุสนธิ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2529

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนา
ความเสียดของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน
แมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2528 จำนวน 24 คน จำแนกเป็นกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกโดยใช้โปรแกรมกิจกรรม
กลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความเสียด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบวัดความเสียดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
(ความเชื่อมั่น 0.82) โปรแกรมการฝึกกิจกรรมกลุ่ม และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความ
เสียด และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ Wilcoxon Matched Pairs Signed
Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเสียดสูงกว่าก่อนการฝึก
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความเสียดสูงกว่า
ก่อนการได้รับข้อเสนอแนะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อการเปรียบเทียบ
ความเสียดของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลองปรากฏว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความ
เสียดสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิจัยนี้ สรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มเป็นวิธีการที่สามารถพัฒนาความเสียด
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแมวกเหล็กวิทยา จังหวัดสระบุรี

THE EFFECT OF GROUP WORK ON DEVELOPING SELF - SACRIFICE
OF MATHAYOM SUKSA I STUDENTS AT MUAKLEK VITTAYA SCHOOL
IN CHANGWAT SARA URI

AN ABSTRACT

BY

KRONGKAEW SANUSON

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1986

The purpose of this experimental research was to study the effect of group work on developing Self - Sacrifice of Mathayom Suksa I students at Muaklek Wittaya School in Changwat Saraburi in the year of 1985. Twenty - four of them were randomly selected as the sample. They were twelve students in experimental group and control group. The experimental group was assigned to participate in the group work program, while the control group was given the Self - Sacrifice information.

The instruments used for collecting data were a test on developing Self - Sacrifice (reliability = 0.82), Group Work Program, and Self - Sacrifice information program. Wilcoxon Matched - Pairs Signed Ranks Test was used to analyze the data. The results of the study indicated that significantly greater growth in the Self - sacrifice in both experimental and control groups. The differences favored the experimental group at the .01 level.

Due to the results of the study, there was effect of group work on developing Self - Sacrifice of Mathayom Suksa I students at Muaklek Wittaya School in Changwat Saraburi.